

met:
inleg- en
uithaal-
bolwerk

MOORDEND

voor de

zwijgende... meerderheid

—krant van het Pius X Lyceum—

FASCISME nu

We kennen allemaal de verschrikkingen van een fascisties of het daarmee zeer nauw verwante nationaal-socialisties regiem, die de wereld in de jaren 1920-1945 heeft ondervonden. Na de tweede wereldoorlog werd dan ook de hoop uitgesproken dat het fascisme nooit meer de kop zou opsteken, maar helaas gebeurt dit toch, alleen veel versluierder dan in de genoemde periode.

Enkele grondbeginselen van het fascisme en het nationaal-socialisme vindt men nog, goed verborgen, in de huidige machtstruktuur van sommige landen terug. Hieronder zal ik enige beginselen van deze stromingen bij de kop nemen en hun huidige gedaante proberen aan te tonen. In sommige van deze beginselen wordt de naam van een land, volk of leider genoemd omdat zij letterlijk zijn overgenomen, dit wil natuurlijk niet zeggen dat zij nog op dit land, dit volk of deze leider van toepassing zijn, maar ze staan voor andere landen, volkeren en leiders.

... ontevreden ...

Het fascisme komt voort uit de ontevredenheid over de parlementaire democratie.

In Griekenland waren de kolonels van de staatsgreep ontevreden over de daar heersende democratie. Deze democratie bood huns inziens de kommunisten te veel kans om aan de macht te komen. Om hun land tegen deze linkse elementen te beschermen, pleegden zij de staatsgreep waardoor zij in Griekenland, de bakermat van de democratie (een pracht van een klisjee), een ultra-rechtse, reaktionaire diktatuur vestigden. De NATO schijnt overigens ook niet zo gelukkig te zijn met de parlementaire democratie, omdat het de legers van haar lidmaten onttrekt aan de controle van de diverse parlementen. De Amerikaanse president, Richard Milhous Nixon, ziet de democratie in zijn land ook niet zo zitten, vandaar dat hij nu ongrondwettig handelt door zonder de toestemming van het Congres (De Amerikaanse volksvertegenwoordiging) oorlog te voeren in Z.O.-Azië. Een opvallende situatie heerst er in Italië, waar grote groepen van de bevolking schreeuwen om een sterke man, zoals zij die in Mussolini gekend hebben. Trouwens ook tijdens pro-Nixon betogingen in Amerika vertoonden de demonstranten (voornamelijk bouwvakkers) sterk nazistische trekjes waaronder het brengen van de Hitler-groet. In beide gevallen schijnt de bevolking weinig heil te zien in de nogal traag functionerende parlementaire democratie.

onbepaalde gehoorzaamheid en het vaste geloof in 'het gezag' kan tot de kreten leiden: 'Führer, denk für uns!' en 'Führer, befiehl, wir folgen dir!'

... ongelijk ...

De mensen zijn in dit systeem fundamenteel ongelijk

Hierbij hoef je alleen maar te denken aan de diskriminatie in Zuid-Afrika, Amerika enz. met betrekking tot huidskleur, het russische anto-semitisme en het klassenverschil dat in vele landen, al dan niet openbaar, bedreven wordt. Om van dit laatste een voorbeeldje te geven, steken we de hand eens in eigen boezem: Er is onlangs uit onderzoeken gebleken dat hier in Nederland de kinderen uit arbeidersmilieu's veel minder de kans hebben om zich in het onderwijs te ontplooiën dan kinderen uit „hogere” sociale milieu's en dus dom worden gehouden, misschien kunnen ze dan hun rol als „Untermensch” beter vervullen ...

... nationalisme ...

Ultra-nationalisme, berustend op een mystiek geloof in de superioriteit van het Duitse volk. (een van de beginselen van de National-Sozialistische Deutsche Arbeiter Partei o.l.v. Adolf Hitler).

De huidige hoedanigheid van dit punt wil ik illustreren met een paar citaten van president Richard Nixon, het met ons bevriende staatshoofd van de U.S.A. Nadat Nixon op 20 april j.l. in San Clemente aankondigde 150.000 man voor de zomer van 1971 terug te trekken uit Z.O.-Azië, omdat de kommunisten toch op alle fronten verslagen waren en het gezicht van de States gered was, verscheen hij tien dagen later in een heel andere gedaante op de T.V.-schermen. Toen sloeg hij groot alarm omdat de „verslagenen op alle fronten” het grote en machtige Amerika met een nederlaag dreigden en dit zou zijn „de eerste nederlaag in het 190-jarig bestaan van dit prachtland van ons.” Nixon, een gladder taktikus, die zonder scrupules alle rollen speelt, en desnoods nog door elkaar heen, als hij daarmee relaties kan dienen of tegenstanders sussen (dit was ook een eigenschap van Adolf Hitler), zegt te zullen aftreden als het militaire blazoen van de States wordt besmeurd, m.a.w.: liever de natie verloren, dan de glorie der natie. Deze citaten spreken, dacht ik, voor zichzelf. En dit sluit prachtig aan bij een ander beginsel van de N.S.D.A.P. : *Het doel: de grootheid van het Duitse volk, heiligt de middelen. Geweld is altijd toegestaan, niet enkel als noodsprong.*

Dat deze stelregel ook nu nog geld wordt wel bewezen in de U.S.A., waar een zwaar bewapende Nationale garde wordt ingezet tegen ongewapende studenten, die protesteren tegen Nixon's Z.O.-Azië-politiek, een aan harakiri verwant soort poker. Ook in Griekenland, Spanje en Portugal en in vele Zuid-Amerikaanse satelietstaten van de U.S.A. wordt deze stelregel nog steeds toegepast, daar worden n.l. dagelijks politieke gevangenen gemarteld en, met name in Zuid-Amerika, verzetstrijder tegen de militaire diktatuur vermoord.

... militair-industrieel kompleks ...

Geweer en patroontas zijn er niet om vergeten te worden, maar om te worden gereed gehouden voor de strijd. (Dit is het 5e gebod van de „Tien geboden van de militieusoldaat” en deze worden toegeschreven aan Mussolini).

Dit wil zeggen dat het zonde is om de eenmaal gekochte en gefabriceerde wapens niet te gebruiken en dit brengt ons op het militair-industrieel kompleks (hier kortsheidshalve MIK genoemd).

Het MIK is een zeer belangrijk onderdeel van ons siesteem en is gegroeid uit de historische ontwikkeling van het kapitalisme. Deze ontwikkelingen zijn die van de eenvoudige uitbuiting van een arbeidersproletariaat in de 19e eeuw naar een steeds ingewikkelder siesteem van internationaal samengroeien van industriële belangen waarvan de uitbuiting niet erg voelbaar is in de welvarende westerse landen, maar wel in de uitzichtloze situatie van de kreperende ontwikkelingslanden. Het MIK beheerst niet alleen de wapeningswedloop, het armoede probleem, maar in feite alle (inter)nationale verhoudingen. Zonder uitbuiting van de 3e wereld, het aanwakkeren van de koude oorlog en het handhaven van een strakke orde en rust in de rijke landen, zou het MIK nergens zijn.

Dit MIK is meer dan een ministerie van defensie dat de, gezien de internationaal-politieke situatie noodzakelijke orders bij het bedrijfsleven plaatst, het is een belangengroep van het volkomen in elkaar gestrengeld geraakt ministerie van defensie, leger en bedrijfsleven, die elkaar in stand houden. Het is hierdoor zelfs zo geworden dat de defensie-uitgaven hoog gehouden worden om het bedrijfsleven van de nodige orders te voorzien en niet omdat de politieke situatie dit verlangt. Ook dit is histories zo gegroeid:

Griekse kolonel-premier Papadopoulos met Philips-pet (vignet van de actiegroep Griekenland-Eindhoven)

In de jaren dertig had Amerika (en heeft het trouwens nu nog) een leidende rol in de wereld-economie. Na de instorting van de economie probeerde de regering Roosevelt in 1930 de werkloosheid en de malaise op te lossen door min of meer socialiserende **OVERHEIDSPROGRAMIEN**. Deze mislukte doordat zij geboycot werden door de ondernemers in Amerika.

In Nazi-Duitsland vond men een betere „oplossing” voor dit probleem. De werkloosheid werd daar effectief bestreden door een grote oorlogsindustrie uit de grond te stampen waar alle

vervolg pag. 2

steertje:

mannetje en vrouwtje ontmoeten elkaar. mannetje en vrouwtje houden van elkaar. mannetje en vrouwtje stappen samen in bad of in bed (meestal), verlaten elkaar weer, of blijven eeuwig bij elkaar.

De korrupte (vieze) platenmaatschappijen, die dit werk in ruil voor goed vies geld uitscheiden, stinken (op z'n zachtst gezegd, hoor!). In dit soort liedjes wordt een aantal ingrediënten gebruikt, die naar trouw of naar ontrouw leiden, geraffineerd, of recht toe recht aan. Woordraadseltjes, woordspelinkjes: als het kan op z'n minst een aantal keren het woord „borsten”.

onbekende meesters

Heel simpel beginnen.
Er zijn drie dingen nodig voor een lied
een tekst
een melodie
een zanger
Ontbreekt een van deze drie, dan is het geen lied

Rim-ram rijmpjeszangers

Ik schrijf liever niet over het type zangertje (en daar valt ook niet over te schrijven), waarbij de teksten gedevalueerd (gekelderd) zijn tot vormloze, normloze rim-ram rijmpjes van „hoepele-poep zat op de stoep en had een vieze broep”.

mannetje-vrouwtjezangers

Een ander type zangertje zingt een lekker

NIET ALLEEN ZAPPA, THE BAND, ETC.

Maar het kan ook anders! Frank Zappa, The Band, etc., die in hun liederen onrechtvaardigheid aanwijzen, die worden wel op de platenmarkt gekocht. „De muziek is zo goed, maar naar de tekst luister ik niet?” is het motto waaronder ze vaak gekocht worden.

Maar er is ook een ander type zangers, die niet zo gemakkelijk in de markt liggen. Ze illustreren in hun liederen de altijd aanwezige onrechtvaardigheid. Ze stellen daar hun dromen tegenover. Een reportage van allerdaagse gebeurtenissen en dan zeggen: „toch is het zo niet.” Ze bouwen een intrige (verwikkeling) op en

vervolg pag. 2

SEXUELE VOORLICHTING OP ONZE SCHOOL

REACTIES GEVRAAGD!

Vanouds heeft de leiding van onze school zich op het standpunt gesteld, dat seksuele voorlichting de taak is van de ouders en dat deze kun kinderen voorlichting dienen te hebben, voordat zij hen naar onze school sturen. De leraren moeten immers de nodige vrijheid hebben om zodra hun vak dat vraagt (biologie, godsdienst, literatuur, etc.) seksuele problemen te bespreken. Van de andere kant moeten leerlingen vragen kunnen stellen, zonder dat de leraar met een angstig oog op eventueel „niet voorlichte“ leerlingen zich gedwongen voelt een ontwijkend antwoord te geven. In de praktijk des (school)levens blijkt echter dat een simpele voorlichting omtrent de biologische feiten: waar de kindertjes vandaan komen, volslagen onvoldoende is. De eigenlijke moeilijkheden liggen juist op een ander gebied.

Enige tijd geleden heeft één van de leden van de oudervereniging, die zelf werkt op een consultatiebureau voor huwelijks- en geslachtsleven, een bespreking gehad met de godsdienstleraren. Zij vertelde over de ernstige moeilijkheden waarmee jonge mensen vaak bij haar kwamen. Zij meende dat veel van deze moeilijkheden vermeden hadden kunnen worden, als zij beter waren voorgelicht.

Wie met een ander een seksuele relatie ontwikkelt (van welke aard ook), heeft verantwoordelijkheid voor die ander. En die verantwoordelijkheid veronderstelt behalve begrip en respect ook een dosis nuchtere feitenkennis.

In de komende cursus willen de godsdienstleraren in samenwerking met anderen — ook met specialisten op dit terrein — een uitgebreide seksuele voorlichting organiseren t.b.v. de leerlingen van de derde en vierde klas.

Een actiegroep die ijvert voor meer begrip voor de sociale positie van homoseksuelen heeft enige tijd geleden aan het schoolparlement om medewerking verzocht. Deze groep wil op school een lezing houden en een actie beginnen voor een beter begrip voor de homofiele medemens.

De schoolleiding heeft hieromtrent het advies gevraagd van de godsdienstleraren.

Wij vinden er dit van.

Er nog nooit op school officieel aandacht gevraagd voor iets wat samenhangt met seksuele problemen. Daarom lijkt ons het moment nu niet goed. Als we eerst in een ruim kader voorlichting hebben gegeven, (ook voor hete hangijzers als abortus, homofilie, etc.) dan is ongetwijfeld speciale aandacht voor de discriminatie van de homofiel op zijn plaats. Dan vermijden we ook de indruk, dat het alleen maar zou gaan om een sensationele stunt, wat natuurlijk de zaak zelf geen goed zou doen. Dit is ons standpunt. Graag zouden we reacties van leerlingen, leraren en ouders hierover en over onze plannen horen. Hetzij in de vorm van ingezonden stukken in Bolwerk, hetzij in andere vorm aan ons persoonlijk. Misschien zijn er ook die ideeën hebben of zich alvast willen opgeven voor gespreksgroepen. Elk teken van leven is welkom.

Namens de sectie godsdienst,
J. J. Hoving

AANGEBODEN EEN BROMMER „BERINI“. T.b.b. Johan Loogman, Herderhof 13, Amsterdam.

vervolg van pag.1

op de klimaks komen ze met een ongedachte ontknoping.

Ze dürfen en dóen veel meer dan de vorigen: woordspelingen, woordraadsel opbouwen. De woorden hebben bij hen een nut: de woorden dienen bij hen om af te breken. En laat ik dan drie van die niet zo gemakkelijk in de markt liggenden noemen.

Het zijn zangers, deze meesters in het taalgebruik, van franse chansons.

Leo Ferré:

Hij is geboren in 1916 in Monaco en liefhebberde al vroeg in muziek. Hij begon al vroeg te componeren: een mis voor drie stemmen, muziek op gedichten van Verlaine. Na 1940 ging hij muziek studeren en toen hij in 1946 in Parijs kwam, had hij al meteen succes.

Hij is niet zo gemakkelijk; het chanson is voor hem meer dan een uitdrukkingmiddel. In verscheiden liedjes schopt hij tegen bepaalde situaties in de maatschappij, zoals bijvoorbeeld een liedje over het leven van de pausen. (Monsieur Tout-Blanc)

Leo Ferré is erg poëtisch en melodieus, bij hem vormen muziek en tekst een eenheid. Verder heeft hij veel muziek gemaakt op gedichten van Verlaine, Rimbaud, Beaudelaire.

George Brassens:

Er zijn twee meningen over Brassens: „Tout ce qu'il raconte est absurde ou immonde en

(Alles wat hij zegt is absurd of smerig) „Il demystifie, il est l'ennemi d'une société de l'homme . . .“

(Hij demystificeert, hij is de vijand van de maatschappij die aan de mens vijandig is).

Alle twee hebben ze gelijk.

George Brassens schopt tegen heilige huisjes en drukt zich daar plat bij uit.

Hij zingt over het lief en leed van de kleinen mensjes: hij komt voor ze op.

De kleine mensjes: de dronkaards, de ongelukigen, de meisjes van plezier, die door hun positie vernederd worden.

Hij valt de maatschappij aan die hier mede de oorzaak van is. Bij George Brassens is vooral de tekst belangrijk.

De begeleiding (gitaar) is zeer simpel.

Yves

Yves Montand:

Over deze zanger weet ik eigenlijk heel weinig. Hij zingt al erg lang en is vaak erg geëngageerd in z'n liederen.

Verder speelt hij in films. (hoofdrolspeler in de Griekse film „Z“)

Deze drie zangers moet je minstens 3 keer beluisterd hebben.

Eén keer, omdat je nieuwsgierig bent, één keer, omdat je ze misschien toch wel goed vindt, één keer, omdat je nu naar de tekst gaat luisteren en gaat begrijpen. Misschien vind je dan, dat ze gelijk hebben in hun liedjes.

matthias

REACTIE op „Seksuele Voorlichting op onze school“.

Het bestuur van de Oudervereniging kan zeker instemmen met de inhoud van het namens de sectie godsdienst in „Bolwerk“ geplaatste artikel.

Ons bestuur staat duidelijk positief tegenover het streven een beter begrip bij te brengen voor de sociale positie van homoseksuelen.

In dit verband echter onderschrijft ons bestuur het standpunt van de sectie godsdienst om lezingen, discussies of acties omtrent dit punt niet eerder op onze school te doen plaatsvinden dan nadat eerst in ruimere zin het terrein van de seksuele voorlichting is behandeld.

Het bestuur van de Oudervereniging

fascisme nu vervolg van pag.1

werkloze Duitsers a.h.w. tewerkgesteld konden worden. Op deze manier kwam weer langzaam een „normale“ economie op gang en al gauw was de werkloosheid geen probleem meer. De

het is een kleine stap van vernietiging van de vrijheid naar vernietiging van de mens

twee wereldoorlog zorgde ervoor dat ook in alle andere landen en met name in Amerika de werkloosheid opgeheven werd door het inschakelen van de oorlogsindustrie. Hieruit is de permanente oorlogsindustrie ontstaan.

Na afloop van de oorlog komt de grote werkloosheid niet terug doordat de schade hersteld moest worden, maar al gauw doordat de defensie-uitgaven weer stegen, zogenaamd vanwege de koude oorlog. Wanneer in 1959 niet 9% van de beroepsbevolking van de U.S.A. werkzaam was geweest in de oorlogsindustrie, zou het werkloosheidscijfer weer even hoog zijn als het gemiddelde in de jaren dertig! De Amerikaanse rijkdom is in feite gebaseerd op een permanente oorlogseconomie.

Hieruit blijkt dus duidelijk dat het MIK geen belang heeft bij vrede, maar dat geweer en patroon-tas gebruikt moeten worden voor de strijd om de werkgelegenheid niet te ondermijnen.

... blind vertrouwen ...

Mussolini heeft altijd gelijk (8e gebod van de „Tien geboden van de militie-soldaat..)

Dit gebod schijnt een groot deel van de Amerikaanse bevolking en de Nederlandse regering zeer aan te spreken met betrekking tot de persoon Nixon, gezien het blinde vertrouwen dat men in deze man stelt. Wat is Richard Nixon eigenlijk voor een man?

Richard Milhous Nixon is de onbetrouwbare president die sinds Warren Harding in het Witte Huis heeft gezeteld. Hij is een politiek technicus, wiens vizier duidelijk is afgestemd op

de onverschilligen en de onnadenkenden effenen de weg voor de dictatuur

persoonlijke ambities en voor wie regeren bestaat uit vooruitzien naar de eerstvolgende verkiezingen. Hij is een voorzichtig manoeuvreur, die bij vlagen, als hij zijn politieke kans ziet, opeens een levensgevaarlijke „fikser“ kan worden. Hij is een in wezen vrij onzekere en zwakke man, die zich vastklampt aan alles wat buiten hem goed vast is of lijkt: de gevestigde orde van de establishment en de robuuste, onwankelbare arm van het leger. Hij verafschuwt alle revoluties, ook sociale en gelooft in handhaving van gezag en orde, in militaire kracht en in nationale glorie.

... misselijk ...

Ik hou er maar mee op, want ik begin misselijk te worden bij de gedachte dat de vele miljoenen mensen, die de tweede wereldoorlog (en dus de verschrikkingen van het fascisme) hebben gemaakt, zo in slaap gesust zijn dat ze de fascistoïde trekken van vele machtsstructuren niet zien. Dat ze niet zien dat Nixon en Agnew, Nixon's eerste bullebijter, in feite dezelfde demagogische trukjes gebruiken als Hitler en Goebbels. Dat ze niet zien dat verscheidene militaire dictaturen, ook die van onze NATO-partners, geschoeid zijn op duidelijk fascistiese leest.

HET FASCISME IS NIET DOOD, HET IS SPRINGLEVEND MAAR BEKENT NIET ZO DUIDELIJK KLEUR ALS IN EN ROND DE TWEDE WERELDOORLOG DOOR HET DRAGEN VAN ZWARTE OF BRUINE HEMDEN

gebruikte literatuur:

„Onze Eeuw“ geschiedenisboek door Drs. A. C. Niemeyer en Drs. F. J. Schmit. Bericht van de Tweede Wereldoorlog, afd. 4 pag. 87 t/m 91.

„Schrikwekkend zelfportret van Richard Nixon“ artikel van Jan de Vries in de Volkskrant van 16 mei 1970.

Het kongresnummer van de Nationale & Soldatenkrant „de Passiefist“, uitgave van de Bond voor Dienstweigeraars, pag. 4 t/m 8.

fred

van Rusland, zoals wij, om het eens simpel te stellen, satelietstaten zijn van onze „grote broer“ Amerika. Toen de twee satelietstaten van de USSR zich tegen hun ondergeschikte positie verzetten, greep dit land bruut in. Het leidt m.i. geen twijfel of ook Amerika zal niet aarzelen in te grijpen als een van haar satelietstaten niet meer naar de pijpen van „grote broer“ danst. Trouwens we hebben al kunnen zien hoe de USA heeft geholpen met het om zeep brengen van de democratie in Griekenland en hoe het de militaire dictaturen in Cambodja, Zuid-Vietnam en in vele Zuid-amerikaanse landen steunt.

Dat de heer Violier de lofzang van zijn „grote broer“ zingt, is zijn democraties recht, maar het zou wel leuk zijn als hij ook de keerzijde van de medaille liet zien. Ik wil de heer Violier niet van eenzijdige voorlichting beschuldigen, want het heeft geen zin om elkaar maar over en weer beschuldigingen toe te werpen, ik hou het er maar op dat hij een gedachtefout heeft gemaakt.

Fred Zoomers

GEDACHTEFOUT

In het vorige Bolwerk stond op de achterpagina een artikeltje van de heer Violier, waarin hij tekeer gaat tegen „een kleine destructieve groep, die vaart onder valse vlag van wij zijn tegen eenzijdige voorlichting“.

Hij beschuldigt deze groep ervan, dat ze Nederland uit de NATO wil drijven en volgens de heer Violier mag dat niet, want dan ondergaan wij hetzelfde lot, zo voorspelt hij, als Tsjecho-slowakije en Hongarije. En hier maakt de heer Violier een gedachtefout, het zit n.l. zo: Hongarije en Tsjecho-slowakije zijn satelietstaten

INLEGBOLWERK

de scholierenbeweging:

revolutionair of reformisties?

De scholieren, Grandville.

In de vorige Bolwerk hebben wij geschreven dat wij een vertaling zouden geven van een van de belangrijkste stukken van het Onderwijsfront. En hier is het dan. Het stuk heet: „De scholierenbeweging: revolutionair of reformisties? (veranderen of aanpassen?). En het is geschreven door Frank Peek. Wij hebben er een paar citaten bijgedaan van andere revolutionairen of reformisten.

Inleiding

Het onderwijs bevindt zich op 't ogenblik in een overgangsfase. Er is een ontwikkeling aan de gang van de autoritaire school naar de „demokratiese" school. Scholieren zijn in beweging, kritiese leraren roeren zich, structuurkommissies vergaderen zich de blaren op de tong en ook het ministerie laat zich niet onbetuigd met nieuwe voorstellen over het eindexamen, het zittenblijven, het blokkenstelsel, en een andere „objektieve" seleksie. Seleksie wil zeggen het aanleggen van bepaalde normen (toelatingsexamen, cijfers, rapporten, eindexamen enz.), waardoor de slechte leerlingen verdwijnen en de goede verder mogen gaan.

Om alle geplande hervorming en „demokratiese" vernieuwingen op hun juiste waarde te kunnen schatten, moeten we ons afvragen waarom bepaalde veranderingen doorgevoerd worden. We zullen achtereenvolgens behandelen:

1. Beschrijving van de oude schoolvorm, waar we nog steeds mee te maken hebben, hoewel hij gaat veranderen. We zullen alle prinsiepes behandelen waarmee die oude, autoritaire, school de scholieren klaarmaakte voor de maatschappij.
2. Hoe komt het nou dat juist nu het onderwijs veranderd wordt? Omdat de politiek en de ekonomie veranderd zijn, is het bedrijfsleven veranderd. Het bedrijfsleven stelt dus andere eisen aan de werknemers. Daarom verandert het onderwijs om de scholier, de toekomstige werknemer, aan te passen aan de veranderde eisen van de maatschappij. De vraag is nu: welke ekonomische veranderingen liggen hieraan ten grondslag?
3. Hoe worden deze nieuwe eisen in het onderwijs ingepast? M.a.w. hoe ziet de nieuwe school eruit?

1. Beschrijving van de oude schoolvorm

De school heeft altijd een belangrijke rol gespeeld bij het vormen van jonge mensen om hen geschikt te maken voor de maatschappij. De maatschappij stelt zijn eisen aan de instelling en het gedrag van zijn leden. In de opvoeding (gezin, school) worden die instelling en dat gedrag grotendeels vastgelegd door allerlei

ingebouwde prinsiepes, die ervoor zorgen, dat de jonge mensen later datgene zullen doen wat het voortbestaan van de maatschappij verzekert.

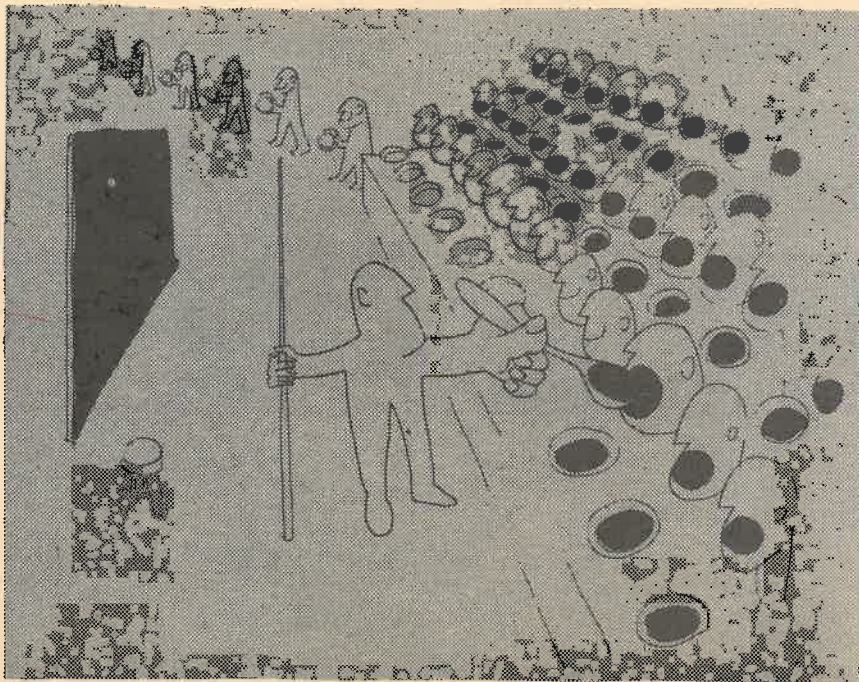
De oude school, waar we dus nog steeds mee zitten, maar die aan het veranderen is, bezat een aantal van de al eerder genoemde prinsiepes, die we hierna één voor één zullen behandelen:

— Ondemokraties, diktatoriale verhoudingen. De leerling heeft niks te zeggen over zijn eigen leven. Dit is een voorbereiding op zijn latere leven, omdat later als hij werkt de verhoudingen ook ondemokraties zijn. De verhouding leraar-leerling is autoritair, evenals de verhouding baas-arbeider.

— Het prinsiepe van de onzelfstandigheid. De leerling mag nooit beslissingen nemen, hij moet dat altijd aan anderen (ouders, leraren, rector) overlaten. Daardoor wordt hij niet zelfstandig. Dit is een voorbereiding op zijn latere leven. Als hij werkt, moet hij ook de beslissingen overlaten aan anderen (chefs, directeur).

— Het neem-alles-maar-voor-zoete-koek-prinsiepe.

De leerling beoordeelt de leraar op zijn manier van lesgeven, dus op de *vorm* waarin het onderwijs wordt gegeven. De leerling oordeelt nooit over de *inhoud* van het onderwijs. Wat dat betreft, moet hij maar vertrouwen op de leraar. Dit is weer een voorbereiding op het werk dat de leerling later gaat doen. Dan moet hij ook vertrouwen op de deskundigheid en bekwaamheid van de mensen die boven hem staan.

— Uit de voorgaande kenmerken volgt dat de leerling geen inzicht krijgt in het grote geheel waar hij deel van uitmaakt. Hij is niet echt betrokken bij wat hij doet. Hij doet iets, omdat het moet en vraagt zich niet af: waarom moet ik dit leren? waarom hebben we dit bepaalde onderwijssysteem? enz. Dit is wederom een voorbereiding op zijn latere leven. Als hij werkt, mag hij ook geen inzicht krijgen in het hele systeem waarin hij meedraait, want dan kan hij er ook geen kritiek op hebben en in opstand komen.

— Hiermee hangt samen, dat de scholieren geen inzicht krijgen in de plaats die het onderwijs inneemt in de maatschappij. Dit is alweer een voorbereiding op zijn latere leven. Hij mag dan ook geen inzicht krijgen in de plaats die het productieproces inneemt in de maatschappij; hij mag geen inzicht krijgen in hoe de ekonomie werkt in de maatschappij, omdat hij anders wel eens kritiek zou kunnen worden, met alle nare gevolgen voor de maatschappelijke orde van dien.

— Het konsumpsie-prinsiepe. De scholier slikt alles wat hem voorgezet wordt en voorgekauwd. In zijn latere leven doet hij dit ook. Let maar op: De mens produceert (maakt) meer dan hij nodig heeft. D.m.v. reklame worden de mensen ertoe aangezet allerlei dingen te kopen, die ze eigenlijk niet nodig hebben. De mens koopt dus ook meer dan hij nodig heeft. Daarom wil hij weer meer geld verdienen en daardoor wordt er weer meer geproduceerd. En zo gaat dat maar door (dit was: de konsumpsie maatschappij in een notedop). Je hebt dus in je leven een konsumptieve houding, die op school vast aangekweekt wordt.

— Inwendige seleksie. Hier hebben we het al over gehad. Deze seleksie geschiedt d.m.v. rapporten, cijfers, proefwerken en examens. De leerling groeit op met het idee dat elke mislukking te wijten is aan hemzelf en niet aan het onderwijssysteem. De leerling moet zich aanpassen aan het systeem. Dit is dan de zoveelste voorbereiding op het latere leven. De arbeider (in de ruimste zin van het woord) moet het idee hebben, dat als het fout gaat, het zijn schuld is en niet die van het systeem. Dit idee, dat een mislukking zijn eigen schuld is, inspireert hem dan om harder te werken.

— Uitwendige seleksie. De kansen van arbeiderskinderen om op de universiteit te komen zijn nog steeds heel klein. Voor het productieproces zijn nu eenmaal arbeiders nodig die stom werk moeten doen. Die moeten in de opleiding geselekteerd worden. Niet iedereen kan directeur worden, weet je wel?

— Het stel-je-plezier-uit-tot-later-prinsiepe (ook wel het uitgestelde lustprinsiepe genoemd). Je kent het allemaal wel: „Je moet eerst door die repetitie heenbijten, dan pas mag je . . ." „Als je je eindexamen gedaan hebt, dan heb je je papiertje en dan kun je doen wat je wil." „Nu moet je nog even die avondkursus doen, dan heb je die promotie."

— Het konkurrensieprinsiepe of wedstrijd-element. De leerling dankt zijn aanzien in de klas en bij de leraar aan het feit, of hij al of niet beter is dan zijn medeleerlingen. Hierdoor zijn de scholieren tot elkaars konkurrenten gebombardeerd. Ook dit komt van pas in de latere werkkring. Door de konkurrentie tussen de werknemers wordt hun prestatie en dus de produktie hoger.

Ton Regtien schildert „zijn" maatschappij, waarin bovenstaande prinsiepes niet meer voorkomen:

Een maatschappij die niet gebaseerd is op maximalisering van de winst voor enkelen en de uitbuiting van de mens door de mens. Een maatschappij die niet leeft onder de zweep van consumptiedwang, waar de mensen niet door manipulatietechnieken, geleverd door de sociale wetenschappen, worden gedwongen zichzelf half bewusteloos te consumeren aan produkten waar ze nooit om gevraagd hebben.

Een maatschappij waar de produktiemiddelen in handen zijn van de consumenten, zodat deze zelf beslissen wat geproduceerd wordt, en daarbij dus weten waarom het geproduceerd wordt.

Een maatschappij die de vormgeving aan de vrije tijd en de vormgeving aan de omgeving waarin de vrije tijd wordt doorgebracht (woningbouw, stadsplanning) niet in handen laat van machthebbers en belangengroepen die de vrije tijdsbesteding als nieuw winstobject zien en gebruiken. Die de vrije tijdsbesteding zo manipuleren dat de politieke bewustwording en de wil tot politieke macht en zelfbeheer van bijvoorbeeld de bewoners van stadswijken niet tot ontwikkeling kan en mag komen. Een maatschappij die zijn welvaart niet baseert op het leegplunderen van de derde wereld.

— Het geen-eigen-mening-hebben-prinsiepe. De scholier wordt niet geleerd zich krities op te stellen, zelfstandig te denken en zelfstandig een eigen mening te vormen. Dit is alweer — het wordt vervelend — een voorbereiding voor later. Als de werknemer niet krities is en geen eigen mening kan vormen, slechts de krant de tv of iets anders napraat, kan hij ook de maatschappij niet beoordelen — kortom, de gevestigde orde wordt niet bedreigd.

— Het-pas-je-aan-aan- de-normen-prinsiepe oftewel het konformisme. Op school moet je je aanpassen aan de normen die je opgelegd worden. Ook later moet dat: je moet je houden aan de normen die gelden in de maatschappij. (maar ja, dat moet ook, want als iedereen maar gaat doen waar hij zin in heeft, dan wordt het een troep). Dit prinsiepe is nodig voor het voortbestaan van de maatschappelijke orde. Tine Schouwenburg-Knigge zegt hierover:

de Volkskrant

● de school moet een weg zijn tot zelfverwerkelijking van het kind, geen zeeff om de geknede en voorgesorteerde menselijke produkten te krijgen waar een consumptieve maatschappij ze straks vanwege haar goddelijke economie nodig heeft...

● op scholen wordt het intellect op een uniforme wijze gevormd; gevoeligheid en geschiktheid tot samenwerken en elkaar aanvullen wordt — althans systematisch en qua opzet en doelstelling — niets gedaan...

● kinderen zijn op hun zevende en achtste jaar al elkaars vijandige concurrenten en verpest door de mentaliteit, die ze later in het bedrijfsleven nodig hebben om zich, zoals dat heet, waar te maken... als het gaat om de eerste en de beste plaats gunnen ze elkaar aan het eind van het eerste leerjaar al het licht in de ogen niet en hebben zij geleerd, dat kinderen die niet zo goed kunnen leren dom, lui of zielig zijn, in ieder geval iets dat dat je niet moet zijn...

● kinderen leren hun vermogens gebruiken om de volwassenen te behagen, niet omdat ze er zich gaandeweg van bewust zijn geworden, dat hun eigen natuur om verwerkelijking vraagt in het maken van mooie, goede en zinvolle dingen en in het fijn vinden van activiteiten waarvoor je al je krachten nodig hebt; d. w. z. ze leren prestaties verrichten op basis van een gehoorzaamheidsreflex, niet op grond van zelfbepaling en keuze. Zij zullen aldus tot kritisch selecteren van doeleinden nooit meer in staat zijn. Aldus kweek je bijvoorbeeld biochemici die hun leven lang zullen werken aan het uitvinden van zenuwgassen, omdat ze het zo veilig vinden dat hun bazen hun prijzen en promovieren, mensen die alleen ongelukkig worden als hun autoriteiten hun afvalen, ongeacht of het hun ouders, leraren, hun baas of God zijn. Het geluk in 't werk ontlenen ze nooit aan de betekenis en inhoud van 't werk zelf, maar aan wat gezagsvolle figuren ervan vinden...

Haar grootste kritiek is dat de huidige maatschappij een autoritaire konsumptie maatschappij is, waarin het leven van de mensen grotendeels bepaald wordt door de behoeften van de economie en de industrie, en niet door hun eigen behoeften. De eigen behoeften moesten van jongsaf aan verdrongen en genegeerd worden, zodat ze als volwassenen overgeleverd zijn aan de behoeften die de maatschappij hen oplegt zonder dat ze zich ervan bewust zijn. Doordat men zich altijd willoos heeft moeten aanpassen aan bestaande regels en normen, heeft men niet kunnen leren zich er kritisch tegen op te stellen, en kan men niet anders dan de maatschappij accepteren.

Deze prinsiepes zijn allemaal bedoeld om het bestaande maatschappelijke siesteem te handhaven. Maar we hebben gezegd dat het allemaal aan het veranderen is; de maatschappij verandert en daarom moet het onderwijs veranderen om de leerlingen aan die veranderende maatschappij aan te passen. Wat zijn nu die maatschappelijke, voornamelijk economische veranderingen?

II Hoet het zo gekomen is en waarom het juist nu verandert

Ons onderwijs is een liberaal onderwijs, dat past bij een heel bepaalde fase in de ontwikkeling van de kapitalistische maatschappij. Die wijsheid kun je opdoen door in de geschiedenis te duiken en wel in de tijd tussen het midden van de vorige eeuw en het eind van de tweede wereldoorlog.

Omstreeks 1850 is er een proces op gang van technische ontwikkeling die ingrijpende gevolgen had voor de economische toestanden: de eerste industriële revolutie.

De mensen konden niet meer zelfstandig een ambacht uitoefenen, zoals wever of schoenmaker, maar werden gedwongen om in een fabriek te gaan werken. Er waren immers machines gekomen die veel goedkoper stoffen konden weven, zodat de zelfstandige wever van de markt gekonkurreerd werd. Dit gebeurde met bijna alle ambachten.

De machines konden alleen met veel geld gekocht worden, wat tot gevolg had — dat de produktiemiddelen (fabrieken) in handen kwamen van een kleine klasse van kapitalisten (de bourgeoisie)

— dat een steeds groter deel van de bevolking moest gaan werken bij een fabrikant tegen een bepaald loon

— dat de kapitalist de gelegenheid kreeg om de winst in eigen zak te houden in plaats van ze te verdelen over de arbeiders, waardoor zijn kapitaal steeds groter kon worden.

De bourgeoisie had dus een grote economische macht. Deze macht werd nog versterkt door de instelling van het parlement in 1848.

De kapitalisten vonden het namelijk erg vervelend als de staat zich met hun zaken bemoeide. Zij wilden een liberale maatschappij, waarin men vrij met elkaar kon concurreren en waarin iedereen evenveel kansen en gelijke rechten had. De werkelijkheid zag er heel anders uit zoals je zelf ook wel weet.

De staat moest zich dus zo min mogelijk mengen in de zaken van de bourgeoisie. De noodzakelijke bemoeienis moest berekenbaar en liefst beïnvloedbaar zijn. De macht van de koning, Willem I, was de macht van één man en was dus onberekenbaar en vaak niet te beïnvloeden.

Daarom moest er een parlement komen waar alleen afgevaardigden van de bezittende klasse zaten; zo'n parlement maakte natuurlijk alleen wetten die in het straatje van de kapitalisten pasten.

Die wetten werden uitgevoerd door een staatsapparaat met aan het hoofd ministers die door het parlement afgezet konden worden en die de regeringsverantwoordelijkheid van de koning overnamen. De ministers hoorden natuurlijk zelf ook tot de bourgeoisie, evenals de rechters die erop moesten toezien, dat de wetten werden nageleefd.

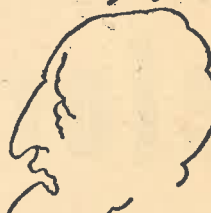
Zo lag de verhouding tussen de economische orde en het staatkundige stelsel. De bourgeoisie was aan de macht gekomen! Grote veranderingen in het onderwijs waren het gevolg.

als jullie stil zijn, zal ik iets over politieke vervelen...

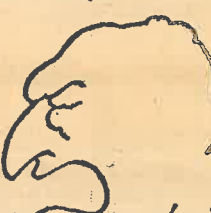
... in de tweede wereldoorlog hebben de joden verschrikkelijk geleden...

... want de moffen vonden dat hun neus te lang was...

... tussen haakjes...

... als jullie dat smerige lange haar niet laten afknippen, het ik jullie de klas uit!

WILLEMEN*

DANKIJ FEIFFER

Voor 1850 was hét schooltype de Latijnse school. Wat je daar leerde was nou niet zo erg van nut voor je latere baantje op kantoor of in de fabriek. Ene heer Idenburg zegt hierover in zijn boek Schets van het Nederlandse schoolwezen: „Het leerprogramma van de Latijnse school was uiterst beperkt en eenzijdig. Het was uitsluitend op het Hoger Onderwijs gericht en volstrekt onbruikbaar voor de aanstaande koopman of bankier“.

En de heren Van Swinden: „Maar deze talen (Engels en Duits), maar de beginselen van de wiskunde, maar enige gronden der natuurkunde, maar zelfs de geringste kennis van de voorwerpen der natuur, ... hedendaagse geschiedenis, ... aardrijksbeschrijving, ... tekenkunde, -alle voorwerpen van de eerste noodzakelijkheid in ene goede opvoeding, - niets van dit alles behoort tot het onderwijs in de Latijnse School!“

Wat deed dus de bezittende klasse toen hij aan de macht kwam? Het onderwijs hervormen; er moest onderwijs komen dat tot mensen opleidde die iets konden, die nuttig waren in de maatschappij.

Binnen 20 jaar kwamen er drie belangrijke wetten:

- 1857 5 vakken meer in het lager onderwijs
- 1863 Hogere Burger School werd ingevoerd met 18 vakken. Het bedrijfsleven verlangde dat de leerlingen die afgeleverd werden een zeker nivo hadden: garantie daarvoor was het eindexamen dat degene die onder dat nivo lag wegselekteerde. Leraren moesten ook aan bepaalde eisen voldoen, wilden zij bevoegd zijn om les te geven.
- 1863 Instelling van de Polytechnische School, voorloper van de TH in Delft. De industriële revolutie veroorzaakte een enorme vraag naar goede technici, die door deze school geleverd konden worden.
- 1876 Wet op het Hoger Onderwijs: gymnasium en universiteit werden ook iets functioneler gemaakt.

Je ziet nu dat de basis van ons onderwijs ligt in de economische situatie van het vroeg-kapitalisme. De onderwijswetten werden via het parlement door de bezittende klasse gemaakt. Het onderwijs moest nuttig zijn voor het voortbestaan van de kapitalistische maatschappij. De wetmakers hadden daar zelf alle belang bij. De inhoud van het onderwijs en de manier waarop het werd gegeven, werden aangepast aan de behoeften van de economie: het kapitalisme gelooft in concurrentie, en wat zie je in het onderwijs? de leerlingen zijn allemaal kleine concurrentjes. Deze situatie in de fabrieken was diktatoriaal, dus ook in de scholen. De arbeider is afhankelijk van zijn baas, de leerling van de leraar. En zo zijn er nog wel meer parallellen aan te wijzen (zie het begin van dit verhaal).

Toen het algemeen kiesrecht werd ingevoerd (1919) en de arbeiders (SDAP) in het parlement kwamen, veranderde er niets wezenlijks. De arbeidersbeweging die vroeger revolutionair geweest was, had zich immers georganiseerd in vakbonden die streefden naar geleidelijke verbetering van de positie van de arbeiders. Ze waren helemaal niet revolutionair meer en liepen zelfs warm voor vage dingen als „het algemeen belang“.

Iedereen heeft tegenwoordig wel in de gaten dat het liberale onderwijs niet meer in deze tijd past. Bovendien is het net als de Latijnse school in 1850 niet meer zo nuttig voor de economie. Allerlei regeringscommissies zijn bezig met het zoeken naar nieuwe vormen en staatssecretaris Grosheide is al gekomen met een nieuw plan voor het lager onderwijs.

We zitten in een overgangssituatie en dat er veranderingen komen is duidelijk, maar waar het allemaal naar toe gaat is nog een groot vraagteken. Om daar achter te komen moeten we aan antwoord vinden op de volgende vragen – waarom is die overgang juist nu? – tegen welke economische achtergronden moeten we de door het „bevoegd gezag“ voorgestelde veranderingen zien?

Je moet nu zo langzamerhand toch wel er van overtuigd zijn, dat de voorstellen van Doornbos, Grosheide, v.d. Vliet & Co. niet losgedacht kunnen worden van de economische toestand. Ze doen die voorstellen niet omdat ze het zo zelig vinden dat leerlingen en leraren met dit rot-onderwijs te maken hebben, maar ze doen 't omdat ons economisch stelsel in het stadium van het neo-kapitalisme gekomen is. Er worden nu andere eisen gesteld aan de toekomstige arbeiders dan vroeger.

Domela Nieuwenhuis:

Bakoënin: ongeëvenaard redenaar

We moeten nu even ingaan op die ontwikkeling naar het neo-kapitalisme, waarbij de vier fundamentele van het kapitalisme natuurlijk zijn blijven bestaan.

1. prinsiepe van de winstmaximalisatie (zie vorige Bolwerk).
2. prinsiepe van de vrije onderneming.
3. concurrentieprinsiepe.
4. het privé-bezit van de produktiemiddelen: de meeste ondernemingen zijn partikulier bezit (staatsmijnen b.v. zijn daar een uitzondering op, in Frankrijk b.v. Renault. Wel zijn veel dienstverlenende bedrijven gesocialiseerd zoals PTT, NS, en energiebedrijven).

In de tweede wereldoorlog waren er verschrikkelijk veel mannen onder de wapenen zoals dat dan heet. In de fabrieken was dus een groot personeelsgebrek, dat aan de ene kant opgevangen werd door vrouwen in te schakelen, maar dat aan de andere kant de fabrikanten ertoe dwong hun fabrieken verder te automatiseren. Daarbij kwam een enorme behoefte aan wapens en ander materiaal.

Dit zijn twee oorzaken van de geweldige uitbreiding die het produktieproces in de tweede wereldoorlog kreeg.

Die wapens moesten ook nog steeds beter zijn dan de oude, want je moet de vijand altijd de baas blijven nietwaar?

Bij die automatisering en bij die ontwikkeling naar steeds hoogwaardiger materialen is de wetenschap een enorm belangrijke rol gaan spelen. De wetenschap is zelfs onmisbaar geworden voor de groei van de economie, het is een belangrijke produktiefactor geworden.

Nu is het met het kapitalistische systeem zo dat als er eenmaal een groei in zit, het even hard moet blijven groeien en liefst nog harder. Het systeem kan zich geen terugval permitteren. Er moet dus steeds meer geproduceerd en geconsumeerd, gemaakt en verbruikt worden.

Je ziet nu meteen dat een oorlog een geweldige stimulans is voor het systeem. Er zijn zelfs belangrijke adviseurs van Kennedy, Johnson en Nixon die zeggen dat ons systeem alleen maar gezond kan blijven als er ergens op aarde een oorlog gevoerd wordt! ! ! ! ! De oorlogen in Korea en Vietnam zijn dus van het grootste belang voor het systeem.

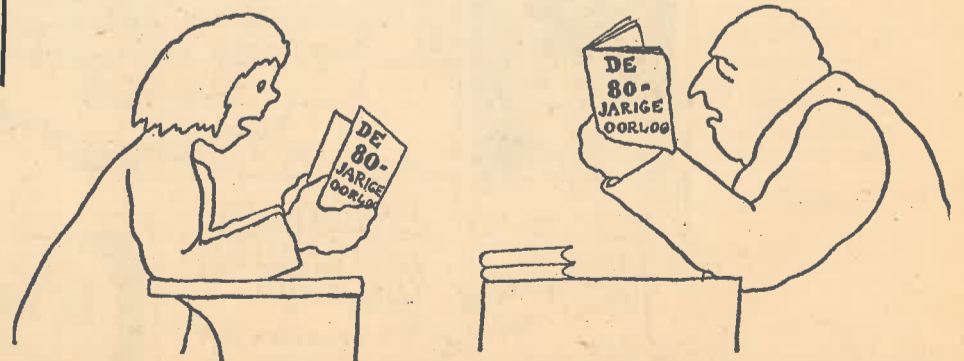
Na de wereldoorlog kwam de koude oorlog compleet met wapeningswedloop. En dat hield de gang erin. Wapens werden steeds verder geperfectioneerd. De verschillende technieken die voor wapens ontwikkeld waren werden ook voor vreedzame doelen gebruikt. Gevolg: apparaten en machines werden steeds ingewikkelder. Ook het produktieproces zelf werd steeds ingewikkelder: bedrijfsadministraties worden bijgehouden door computers, iedere fatsoenlijke bank heeft er wel een. Steeds meer bedrijven worden geautomatiseerd. Er is daardoor een snel groeiende vraag naar computers en andere ingewikkelde machines. Deze ontwikkeling maakte het noodzakelijk dat de kwaliteit van de arbeiders beter moest

worden. De arbeider die nu de versnellingsbak van de Ford Capri maakt moet aan hogere eisen voldoen dan de vent die vroeger de motor in een T-fordje zette.

AFFIESJE UIT DE MEIREVOLUTIE

vertaling:
wij zijn de macht

„KUNT U NIETS OVER VIETNAM VERTELLEN, MENEER.“

„HET IS MIJ VERBODEN IN DE LES AAN POLITIEK TE DOEN.“

WILLEMEN

EIGENLIJK WILLEN WE HELE-
MAAL GEEN REKLAME MAKEN VOOR SJELL.....

Shell weet je wel

Waarom zou je na je examen bij Shell gaan werken?

Gewoon omdat Shell voor meisjes zoveel kansen heeft!

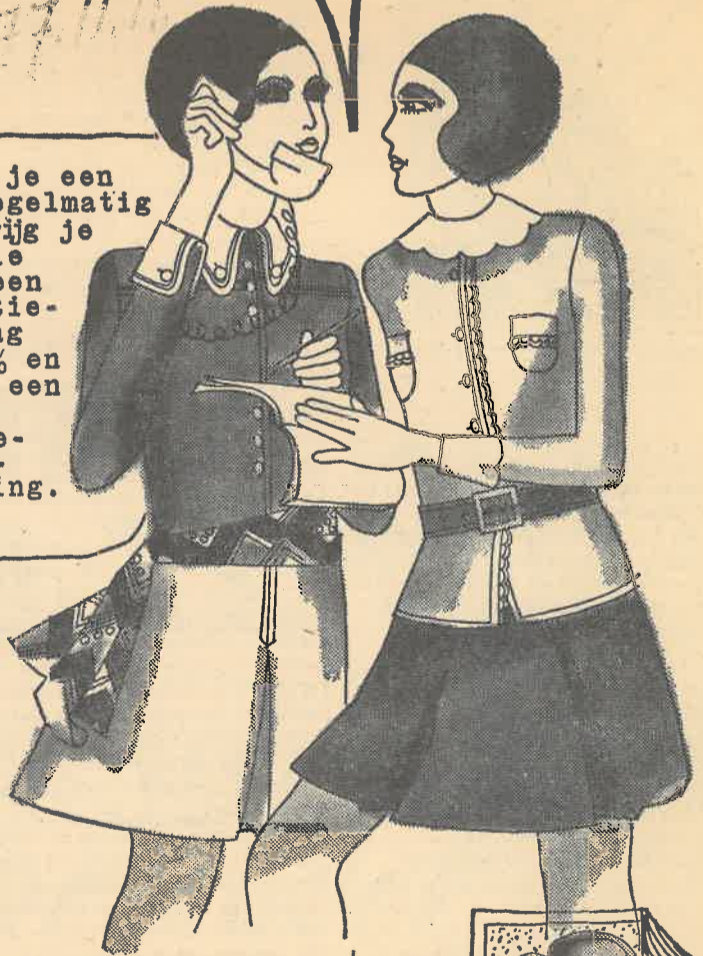
Na je examen en een paar fijne weken zon en zee, zul je waarschijnlijk naar een leuke baan gaan uitkijken.

Werk kun je overal krijgen, dat is het probleem niet. Maar beslist niet overal zal je zo'n fijne werksfeer aantreffen als bij Shell. Daar zijn alle meisjes, die bij ons werken het over eens. Bij Shell werken we namelijk bijna allemaal in vrij kleine, gezellige teams, die ook onderling een bijzonder fijn contact met elkaar hebben.

In een team zitten meisjes van ongeveer dezelfde leeftijd, die samen zorgen dat het werk goed gedaan wordt. Dat werk kan zijn telefoneren, postbehandeling, documentatieverzorging, correspondentie, typen of 't onderhouden van contact met andere teams.

Natuurlijk verdienen je een goed salaris, dat regelmatig verhoogd wordt en krijg je drie weken vakantie

plus een vakantie-toeslag van 6% en er is een mooie premie-spaar-regeling.

Met GEENvinger KONIKTYPEN

toen ik hier kwam. Maar daar is 'n hele smakelijke cursus voor; in je werktijd. Je leert 't zo en je krijgt als je slaagt een landelijke erkend diploma. Daar heb je je hele leven wat aan!

'T is m'n EERSTE Baan

Ik zou echt geen betere weten. Het werk dat ik doe, is zo internationaal en uiteenlopend. Als je me belt, vertel ik je meteen alles over de lunch kamers, waar je erg lekker kunt eten voor bijna geen geld.

JE KUNT HEEL wat doen in je vrije tijd

Die zijn Clubs voor tennis, water-sport, schilderen, hockey en nog wel twintig meer. Shell heeft 'n prachtig ontspannings-centrum, "Clubhuis Te Werve" waar regelmatig popgroepen spelen en waar de hobby- en sportclubs hun "huis" hebben

Zie je me brommen?

IN HET BEGIN VOND IK 'T WEL VERVELEND OM ELKE DAG MET DE TRAM TE GAAN. MAARIK HAD AL HEEL GAUW EEN BROMMER BIJ ELKAAR GESPAARD.

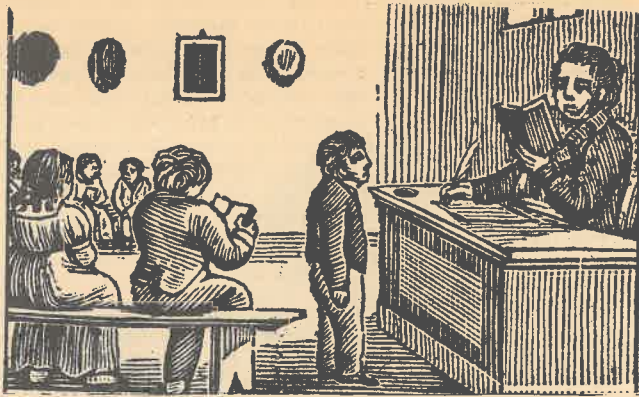

Gewoon: Shell weet je wel.

De arbeider moet met steeds verfijndere en gekompliseerdere apparaten omgaan en ze ook in elkaar zetten. Er is dan ook een ontzettend grote vraag te verwachten naar arbeiders die voldoende technische kennis maar vooral ook voldoende verantwoordelijkheidsbesef hebben om met dergelijke dure toestellen om te gaan en ze te produceren. Ze moeten een andere houding, een andere mentaliteit ten opzichte van hun werk hebben.

Dit geldt voor elk soort arbeider of hij nu een academicus of een fabrieksarbeider is. Wat zijn nu de eisen waaraan zo'n gekwalificeerde arbeidskracht voldoet? Daarvoor gaan we eens snuffelen in het Philips-rapport „Werkstructurering als organisatie-vernieuwing”.

„Universiteit ingericht als een Philipsbedrijf”

Werkgroep bestudeert geheim stuk

(Van onze correspondent)

NIJMEGEN, aug.

DE Nederlandse universiteiten gaan „geïndustrialiseerd” worden op een wijze die Philips al enige tijd in praktijk brengt. Dat betekent een organisatie-structuur, die kleine werkeenheden in het leven roept zonder dat deze groepjes inzicht krijgen in het totale beleid. Tot die conclusie is een werkgroep gekomen van de zomeruniversiteit die in de aula van de Nijmeegse universiteit haar zittingen houdt.

De werkgroep *Technologie en Bedrijfspsychologie*, waarvan de studenten Hugues Boekraad en Henk Sips de belangrijkste woordvoerders zijn, heeft zich deze zomer beziggehouden met een intern rapport van Philips *werkstructurering als organisatievernieuwing*, een bedrijfsanalyse door drs J. van der Does de Willebois. Hoewel dit rapport reeds in april 1968 gereed was is het pas onlangs verspreid onder het middelbare kader. Het is een geheim geval zegt Henk Sips.

In het rapport staan voorstellen om het rendement van de produktie te verhogen, gebaseerd op een aantal onderzoeken in verschillende bedrijven van Philips in Nederland. De objectieve dwang daartoe komt volgens het rapport voort uit de technologische ontwikkelingen van de laatste tijd, de eisen van de consumenten, die een hogere kwaliteitsprodukt willen, en hogere efficiëntie. In plaats van de lange snellopende band, waar elke persoon slechts één handeling verricht gaat men nu over op kortere, langzaamlopende banden met kleine teams.

Iedere groep krijgt zo stellen de studenten, zijn eigen verantwoordelijkheid op het gebied van administreren, controleren en plannen. Daarbij wordt nog het wedstrijdement (sportieve wedijver wordt het in het rapport genoemd) tussen de groepen aangewakkerd door middel van bordes die de produktiecijfers aangeven.

„Door meer taken onder het lager personeel te verdelen (zelf repareren, administreren en controleren) kan het stafpersoneel ingekrompen worden.

Bovendien wordt zo de weerstand van de arbeiders tegen het Philipsbedrijf weggenomen. Dit laatste is erg belangrijk voor Philips in verband met het hoge verzuimpercentage. Uit de praktijk is eveneens gebleken dat door deze werkmethode het percentage van mislukte produkten is afgenomen”, aldus H. Boekraad.

Student Henk Sips stelt, dat men door deze werkmethode probeert de arbeiders het idee te geven dat de fabriek eigendom is van henzelf. De invoering van een zekere autonomie maakt de mensen zelfstandiger waardoor ze het gevoel krijgen als mens gerespecteerd te worden. Dat is een wens van veel Philipsarbeiders zo blijkt uit het rapport. De leiding van de fabriek moet zich hier bij aanpassen. In het rapport staat ergens dat politionele leiding van vroeger niet meer kan. Daarvoor in de plaats komt nu menselijk coördineren.

Geïntegreerd

Het nieuwe van dit rapport is — zeggen de studenten — de geïntegreerde aanpak om deze veranderingen tot stand te brengen. „Vroeger hield een lieve socioloog een onderzoek en bracht verslag uit. Een econoom deed hetzelfde. Nu worden de sociale, financiële en technische aspecten gelijk onderzocht. En op elkaar afgestemd”. Boekraad zegt: „De kantine is in beheer gegeven van de employés. De winst mogen ze zelf houden. In de praktijk komt dat hierop neer dat jubilarissen een uitkering uit deze pot krijgen. Vroeger betaalde het bedrijf zoets. Het staat echt in het rapport hoor. Het is duidelijk dat Philips erop uit is kleine zelfstandige ondernemers te kweken”.

Het rapport signaleert volgens Hugues Boekraad een hoger rendement waar deze methode is toegepast. „Maar overal waar deze terugkeer naar de ambachtelijke situaties — want dat is het toch eigenlijk — niet lukte is met deze methode gestopt. De hele problematiek komt eigenlijk hierop neer”, aldus de studenten, „hoe pas je het kapitalistisch systeem aan de mens aan, hoe vermeerder je de winst zonder conflicten”.

„Dan moet je een aantal dwangmaatregelen nemen die leiden tot een verhoging van de doelmatigheid, het vertrouwen in de leiding vergroten, de hiërarchie verkorten en de bestuurbaarheid verbeteren. Alles moet functioneel gemaakt worden. Je zorgt ervoor dat het hoger kader vertrouwen in de zaak heeft; dat is essentieel voor het welslagen. Het lager kader wordt communicatietechniek bijgebracht om alles soepeler te laten verlopen. Inpraak moet er zijn maar wel beperkt

blijven tot de groep waar je toe behoort”, aldus Boekraad.

Relatie

Het Philipsrapport heeft volgens de werkgroep een duidelijke relatie met een structuur van de universiteit die vele autoriteiten voorstaan. Henk Sips zegt dat in feite hetzelfde afkoopstelsel op de universiteiten wordt toegepast. „Op onderdelen wordt toegegeven maar het totale beleid wordt in eigen handen gehouden. Het is een manipuleren met mensen. Het autoritaire beleid is wel veranderd, op een onschadelijke uitzondering na. Daarvoor is in de plaats gekomen een schijn-openbaarheid van de kleine werkeenheden b.v. de faculteit. Curatoren die de grote beslissingen toch zelf blijven nemen worden steeds meer onzichtbaar”.

Op deze wijze worden conflicten vermeden of teruggebracht op minderheidsgroepen. De opsplitsing van de universiteit in werkeenheden karakteriseert Hugues Boekraad als een *werkdemocratie*. „Op het werkniveau van je groep heb je inspraak in onbeduidende uitvoerende taken. De nota van Veringa borduurt in feite op het Maris-model voort. Alleen wordt het militaire skelet van Maris aangekleed”.

Beiden zijn van mening dat globaal genomen de autoritaire universiteit heeft opgehouden te bestaan, afgezien van wat restanten op de juridische en medische faculteit. De universiteit staat in feite voor de keuze technocratisch of democratisch te worden. „Op het ogenblik ziet het er naar uit dat de technocratische universiteit, die veel weg heeft van het systeem van Philips, gerealiseerd gaat worden. De nota van minister Veringa ronkt weliswaar van het jargon van de kritische universiteit, dat vorig jaar gangbaar was, maar eigenlijk wordt er geprobeerd met termen van links ideeën van rechts door te drukken”, merkt Henk Sips op.

De actie van de komende maanden zal zijn de studenten te overtuigen van de werkelijke keuze waar de universiteiten nu voorstaan. „Nu het autoritaire karakter van de universiteiten min of meer verdwenen is zijn we wel een stap verder, de zaak is serieuzer en ingewikkelder geworden”, zegt Henk Sips.

de Volkskrant

De ielen die aan zo'n arbeiders gesteld moeten worden zijn dus:

1. hij moet verantwoordelijkheidsgevoel hebben. Het materiaal waarmee hij werkt en het produkt dat hij maakt is zo duur en elke fout heeft zoveel gevolgen, dat hij geen onverschillige houding mag aannemen. Als hij bij voorbeeld een kleurentelevisie mout, kost dat al gauw 500 piek.
2. hij moet een bepaalde zelfstandigheid hebben. Hij moet met zijn groepsleden zelf tot een verdeling van de taken kunnen komen. Als er iets kapot is, moeten ze het zelf kunnen repareren.
3. hij moet tot op zekere hoogte krities zijn. Door zijn kritiese houding kan hij de meest efficiënte methoden zelf uitdenken. Hij moet met vragen en suggesties bij de bedrijfsleiding durven aankomen.
4. hij moet inzicht hebben in het werk dat hij doet om noodsituaties zo snel mogelijk op te kunnen vangen. Inzicht is ook nodig om mee te kunnen praten in het zogenaamde werk-overleg.

Maar dit alles geldt alleen binnen een beperkt gebied dat niet door hemzelf bepaald wordt maar door de direktie!

Hij mag er wel krities over nadenken, welk transistorje bij het best eerst kan monteren, maar niet over het feit dat hij misschien aan een computer werkt die in een of ander legertuig gebruikt gaat worden. Hij mag wel bepalen hoe iets gemaakt wordt, maar hij mag niet bepalen wát er gemaakt wordt; dat doet de direktie. Door de beperkte vrijheid die hem gegeven wordt, heeft hij meer lol in zijn werk, hij blijft minder vaak thuis en hij blijft langer bij dat leuke bedrijf werken. En het bedrijf vindt dat allemaal heerlijk.

Er zitten ook een paar belangrijke politieke gevolgen aan vast:

— op die grote bordes komen de resultaten van de arbeidersgroepen te staan, zodat ze met elkaar gaan concurreren. Ze zullen nu geen front meer vormen tegen de kapitalisten zoals de revolutionaire arbeiders in de vorige eeuw deden. Ze kunnen geen solidariteit meer opbrengen. „Verdeel en heers”.

— het werkoverleg dat ingesteld is „om de werknemers inspraak te geven” (waardoor ze natuurlijk weer beter werken) verdoezelt de machtsverschillen tussen arbeider en direktuur. Door termen als „in gezamenlijk overleg” en „in het belang van het hele bedrijf” wordt de indruk gewekt dat beide partijen evenveel te vertellen hebben.

Medezeggenschap in deze vorm tast de bestaande machtsverhoudingen niet aan: de arbeider blijft arbeider en de direktie blijft direktie.

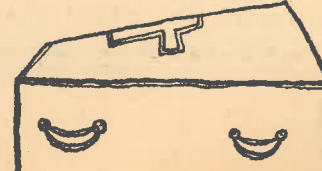
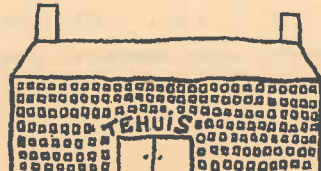
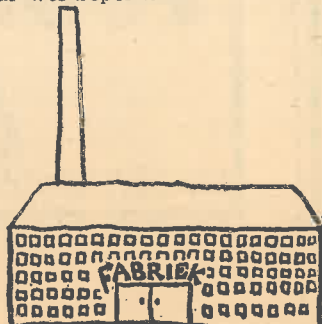
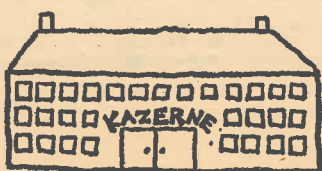
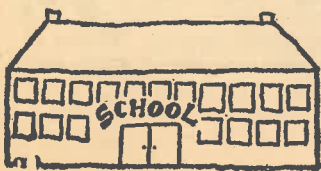

„Kom je nou alweer? Daar ligt toch nog genoeg voor je!”

Deze veranderingen die in sommige fabrieken al is gekomen en in de meeste fabrieken nog gaat komen, heeft natuurlijk gevolgen voor het onderwijs. Het onderwijs is een arbeiders-fabriek die zijn produkt moet aanpassen aan de veranderde vraag.

Uit de geschiedenis leren we dat de economiese orde zijn invloed heeft op het onderwijs. „De onderbouw bepaalt de bovenbouw”, zegt Marx. Omdat we bovendien gezien hebben wat er in de bedrijven verandert, kunnen we voorstellen wat er in het onderwijs gaat veranderen: het onderwijs gaat mensen afleveren die aan de volgende eisen voldoen:

- mensen met verantwoordelijkheidsgevoel voor hun eigen werk
- mensen die zelfstandig zijn in hun werk

WILLEMEN

7/5

vervolg van pag. 11

bovendien kleeft er wel een probleem aan het vrije beleven.

M.: De moeilijkheid zie je in de ervaring, die wij hebben opgedaan met de zogenaamd bewust-zijnsverruimende en inzichtgevende godsdienst. Je treft er heel wat gestoorde mensen bij aan, die dat niet kunnen hanteren, met alle ellende vandien. Dezelfde gevaren kleven niet aan de marihuana, dat op zichzelf vrij onschuldig is, maar aan het feit dat er mensen op afkomen vanwege het verbod en de subcultuur, waar het mee verbonden is. En dat zijn juist de mensen, die er slecht op reageren.

MAATSCHAPPIJ - VERNIEUWING

De burger staat afwijzend tegenover subcultuur en hasjies.

M.: Tegenover beide, omdat het alletwee nieuw is. Kijk het introduceren van een nieuw merk jenever levert alleen nog maar een jenever op, maar iets dat de mensen geestelijk veranderd, vormt een bedreiging voor de bestaande cultuur en daar schrikt men van. De maatschappij accepteert wel de agressieve, stomdronken, alles vernielende student, die alles onderkotst, maar de rustige marihuana-roker wordt haast niet geaccepteerd. Al merk je bij de horeca al een zekere tolerantie; ik sprak laatst een etablissementhouder, die een hasjieshoek in zijn zaak heeft en vermeldde stond over het rustige gedrag van de rokers.

Heeft hasjies een maatschappij vernieuwende werking?

M.: Dat zou ik zo niet willen formuleren. Hasjies is een van de vele aanwijzingen, dat onze maatschappij aan het veranderen is. Als je maatschappij-vernieuwend zegt, zou dat rampzalig zijn; ik geloof, dat doordat de maatschappij aan het veranderen is er hasj gerookt wordt.

Meier vraagt of zijn vrouw het hier mee eens is. Dat is zij, maar zij zegt haar man iets te vertellen over de stepping-stone theorie, die beweert dat hasjies tot verslaving leidt.

M.: Deze theorie kan je niet absoluut ontkennen, evenmin, als je ze absoluut kan bevestigen. De moeilijkheid is, dat je geen getallen hebt, maar de indruk is, dat de toename van hasjgebruik veel groter is dan dat van hard-drugs. Met iemand, die alcohol gaat gebruiken is het zo, dat hij één op de vijf en twintig kansen heeft om alcoholist te worden. Je hebt mensen, die zijn geboren als verslaafde, waaraan moet nog bliken, maar ze zijn verslaafd. Als het Chinezen zijn is het opium en in een andere cultuur is het alcohol. Marihuana is niet verslavend, maar als geboren verslaafde — en dat is een hele labiele theorie, dat geef ik toe — begin je met

marihuana, dat geeft niet de kick die je hebben wil en je gaat dan gewoon over op sterkere middelen. De verslaafde gebruikt het dus als een stepping-stone, maar het is geen stepping-stone. Dat geeft nou de verwarring, omdat de meeste mensen, die op hard drugs overgaan, de soft drugs geprobeerd hebben, net zo goed als ze alcohol geproefd hebben.

Nou is er ook de opiumhasj. Nepal bijvoorbeeld met 40% opium.

M.: Dat is een mythe. Je hebt opium uit Nepal en je hebt hasj uit Nepal. Die worden gescheiden gefabriceerd, vervoerd en geïmporteerd. Nou kan best een of andere klungel hier het bij elkaar gooien, maar ik weet, dat alle hasj uit Nepal, die door de politie is onderzocht, geen opium bevat. Maar dat zegt niks; de verkoper kan zijn prijs opdrijven door te zeggen er zit opium bij de hasj. Ik denk overigens dat het een mythe is van de tegenpropaganda, die zegt er zit opium in de hasj en voor je het weet ben je verslaafd.

Meier is voor het vrijgeven van soft drugs, mits hij van tevoren de gevolgen kan overzien. Hij wil graag eerst het oordeel van de socioloog, de justitie, de handel en nog anderen horen, omdat hij niet weet hoe een zo emotionele zaak als het vrij geven van drugs zal uitpakken. Ook moet je in de gaten houden, wat er gebeurt als je hasj niet vrij geeft. Het vrijgeven van hard drugs is hij zondermeer tegen, de gebruikers ervan zijn mensen, die geholpen moeten worden en daar draagt vrijgeven in geen enkele vorm toe bij.

OUDERS

Wat moeten ouders doen, wanneer ze merken, dat hun kinderen hasjies roken? Het kan tenslotte iedereen op elk moment overkomen.

M.: Hier zit je dus heel duidelijk in de generation-gap. De ouders, die opgevoed zijn in hun eigen alcohol-cultuur, merken plotseling, nu hun kinderen groter worden, dat er een, laat ik zeggen pot-kultuur is, die hun vreemd is, die meteen wordt geassocieerd met provoos, hippies, slapen op de Dam, Aloha en alle woorden, die zij vies vonden, maar nu gebruikt worden. Al die zaken worden op een hoop gegooid en enerzijds zie je een poging tot begrip (het zijn toch onze kinderen), maar anderzijds een diepe afkeer, die gepaard gaat aan een grote onzekerheid. Voor de jeugd zit er echter een element van maatschappij verandering in de hasj-kultuur, er zit een mogelijkheid in tot beleving van de echtheid van de dingen, muziek en kunst in het algemeen gaan ze beter waarderen en dan vragen ze zich af, waarom de ouwe lui tegen zaken zijn, die ze niet eens kennen. Hier zijn twee generaties, die elkaar de schuld geven en waar discussie heel moeilijk op gang is te brengen, beiden zijn behept met

hun eigen vooroordelen. Willen ouders nou hun kinderen opvangen, moeten ze ze proberen te begrijpen. Ouders moeten kennis dragen van de subcultuur en kinderen in het algemeen, ze moeten hun eigen kind kennen en voortdurend proberen tot een communicatievorm te komen. Die communicatie lukt vaak wel, maar nog vaker niet en dan ligt daar, volgens mij, een taak voor geïnteresseerden om deze mensen in een aantal groepszittingen te helpen bij het emotioneel verwerken van de situatie.

Zijn vrouw: de ouders moeten beginnen met te erkennen, dat ze in 1970 leven. Er is een reactie onder de ouders om te zeggen: mijn kind kan zo iets nooit gebeuren. Dat is al de ontkenning van een stuk realiteit, want wie kan je die garantie geven, het kind niet en ook de ouders zelf kunnen dat niet.

M.: Dat is de ellende van de ouders, die vaak de driften in hun eigen kinderen ontkennen: mijn zoon drinkt niet, mijn zoon gaat nooit naar de hoeren, mijn zoon rookt geen stutt, mijn zoon is een miniatuuruitgave van wat ik was. Ouders zien hun kinderen graag, zoals ze zelf hadden moeten leven als ze nu jong waren. Ouders weten echt niet wat de jeugd wil. Een blad als de Time drukt geregeld lijsten af met moderne woorden, in boekjes, die over drugs gaan is dat hetzelfde. Ouders moeten duidelijk geïnformeerd worden en niet alleen over drugs, maar ook over de politiek (kabouter bijvoorbeeld), over muziek, die ze meestal alleen maar te hard vinden, over Zen en meditatie en noem maar op. De jeugd zelf kan echter deze informatie niet geven, die zit al tegen een muur aan te boksen. Het moet gebeuren door een neutrale derde instantie en daar wordt nog veel te weinig aan gedaan. Er is echter een wet, die zegt, dat je alleen maar informatie kan geven aan mensen, die het willen ontvangen. Ouders willen dat heel sterk, omdat het om hun eigen kinderen gaat, het liedje „Het Zal Je Kind Maar Wezen” is niet toevallig een tophit geworden. Het drukt ergens de angst uit van de volwassenen over hun eigen kinderen. De kinderen van nu doen wat de ouders graag gewild hebben. Naaien, roken, laat naar bed gaan, pret maken, afijn noem maar op. Dat roept bij de ouders jaloersheid en agressie op.

Het onderwijs is in handen van die ouders en sluit niet aan bij de behoefte van de kinderen.

M.: Het is nog veel erger. Het onderwijs is in handen van de ouders van 1890.

Meier vertelt over de a-funkionele dingen die je op school leert. Het meeste van wat je op je eindexamen moet weten heb je later nooit meer nodig. Ook de kompetitiestrijd op de lagere scholen, waar kinderen derde of drie-enderstigste van de klas zijn, vindt hij volslagen belachelijk. Meier ziet als alternatief het leren van telefoneren, autowegen, of het sleutelen aan auto's, maar het voornaamste vindt hij toch wel het groepsproces. Als voorbeeld noemt hij het bestuderen van het overwinteren van kikkers, het gezamenlijk opgraven van zo'n beest, en het bespreken van de resultaten. Een groep die LSD onderzoekt kan volgens hem beter niet zelf een trip gaan maken, omdat een trip een zuiver individueel beleven is en het groepsproces niet versterkt. Marihuana doet dat ook niet, omdat het in een groep pas gerookt wordt als de groep al goed harmonieert. Het kan in sommige gevallen versterkend werken, maar dan in een later stadium, nooit in het begin.

SCHOOL

Wat moet de bestaande school doen? Hasjies en dealen verbieden, of oogluikend toestaan, of stimuleren?

M.: De school is een openbaar of partikulier lichaam en heeft zich te houden aan de wet, die het roken van hasjies en het verkopen ervan verbiedt. Een school is echter geen politie, ze hoeven dus niks aan te geven, maar mogen ook niet stimuleren. Hasjies is echter een reëel gegeven, er zijn gewoon mensen die het gebruiken en een school kan het dus oogluikend toelaten. Ze kan ook repressief te werk gaan en iedereen die een sticky rookt eruit gooien, de school kan echter ook zeggen we gaan er over praten. De school kan dan zeggen, oké, als je roken wil is best, maar dan buiten school. Dat is dan weer erg hypocriet; ik erken het roken wel, maar laat mij erbuiten. Er wordt namelijk niet verteld, waarom men voor of tegen hasj is, het wordt gewoon geweerd. Wil een school echter iets voor zijn leerlingen doen moet het informatie geven over subcultuur en menselijk leven en de problemen ervan. Er moet over gepraat worden door alle mensen, die met de school betrokken zijn.

Ton van der Koppel

Succes door energie!

Handelopleiding

H. J. B. Dinkgreve

Boekhouden M.O. - S.P.D. - M.B.A. - Praktijk-diploma's Boekhouden en talen. Typen en Steno Middenstandsdiplooma (officiële I.M.O. opleiding)

Lid V.D.P.I.H.

Lesadressen: Willemsparkweg 31 - Da Costakade 102
Jan de Louterstraat 40, Slotmeer

HANDELSOPLEIDING
DINKGREVE
WILLEMSPARKWEG 31
AMSTERDAM-ZUID
TELEFOON 71 24 04

UBRECHT

DE WEG NAAR HET
GOEDE BOEK!..

Alle goede boeken vindt U bij ons in voorraad.
Loopt U zo nu en dan eens binnen.

BOEKHANDEL O BRECHT
A.J.M. v.d. WAART

Willemsparkweg 74
telefoon: 79.02.33 Amsterdam - Zuid

INSTITUUT

ANNO
1913

C H O E V E R S

EENJARIGE BEROEPSOPLEIDINGEN:

SECRETARESSE, AFD. SECRETARESSE, EUROPEES
SECRETARESSE, RECEPTIONISTE, STENO-TYPIST (E)

DIVERSE CURSUSSEN:

MODERNE TALEN (BEGINNERS, GEVORDERDEN;
HANDELS-CORRESPONDENTIE, CONVERSATIE)
STENO, TYPEN, BOEKHOUDEN, M. B. A., MIDDENSTAND, ETC.

Vraagt prospectus - Adviezen zonder verplichting

VAN BAERLESTRÁAT 11-13 TELEF 72 31 28 - 72 71 56 AMSTERDAM-Z.

(advertentie)

Mobylette! Uw adres:

COR KAPTEIN

Overtoom 528; telefoon 183271

REEDS VANAF f. 399

Voor model EEG en Cady.

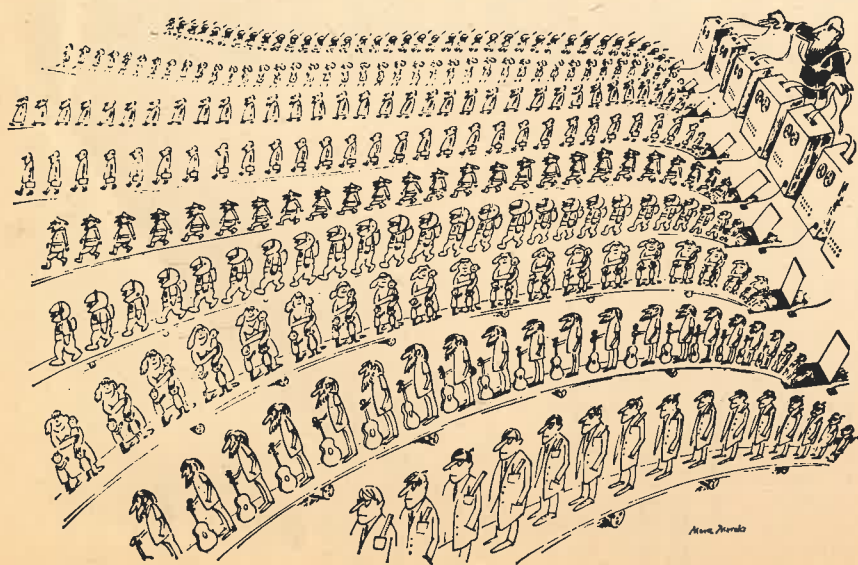
Onze bekende regeling, Geen rente en kosten.

— mensen die krities zijn in hun werk, die met vragen durven komen en met *opbouwende* kritiek

— mensen met inzicht in hun werk. Ze moeten daarvoor een „demokratisering“ instelling hebben.

Net als in de fabriek geldt dit alleen binnen een beperkt gebied namelijk binnen zijn eigen werk. Dat werk zelf wordt hem door zijn meerdere opgedragen. Tegenover de functie die dat werk in het geheel vervult mag hij helemaal niet krities staan.

De onderwijsmachine die dit soort mensen aflevert, wordt technokratis school genoemd. Het liberale onderwijs moet hervormd worden in een technokratis onderwijs en dat gebeurt onder de schitterende leus: „Demokratisering van het onderwijs“.

III Hoe ziet de technokratische school eruit?

Naar analogie met het bedrijf, zoals dat hierboven is beschreven, zal ook in de technokratische school alles veel vriendelijker en aardiger worden. Allereerst zullen er geen autoritaire verhoudingen meer bestaan. Binnen het schoolparlement zullen direksie, leraren en leerlingen aan één tafel praten over wat in het belang van de gehele school is. Bovendien moet de scholier zelfstandig zijn en krities t.q.v. zijn eigen werk. Maar natuurlijk tot op zekere hoogte. Je zult wel krities mogen zijn op een Franse vertaling, omdat je dan later bij Philips (of Shell of zo) ook fijn krities bent op het produkt dat je onderhanden hebt. Heel goed voor het produkt dus.

Maar o wee als je krities wordt op het gehele onderwijsstelsel en de rol die het onderwijs in de maatschappij speelt. Want later bij Philips mag je ook niet krities worden op het economische stelsel en de rol van het produktieproces in de maatschappij. Om te zorgen dat de scholier geen inzicht zal krijgen in het stelsel, zal hij niet genoeg informatie krijgen. Hij blijft dus afhankelijk van de deskundigheid van de autoriteit. Doordat het er op school allemaal wat aardiger en menselijker toe zal gaan, krijgt de leerling er plezier in. Dat is ook de bedoeling, want later moet het op zijn werk precies zo gaan. Als de arbeider meer plezier in zijn werk heeft produceert hij immers meer. In het technokratische onderwijs zal geen sprake meer zijn van het klakkeloos opnemen van de stof, omdat je immers de vakken die je bestudeert zelf hebt gekozen. Maar omdat je gekozen hebt uit wat vooraf al bepaald was door het ministerie (het ministerie bepaalt uit welke vakken gekozen kan worden, wat de eindexamen eisen voor de verschillende vakken zijn enz.), is je houding in feite toch weer konsumptief, maar dat valt nu niet meer zo op.

De uitwendige (eksterne) seleksie verdwijnt. Het bedrijfsleven heeft behoefte aan veel goede arbeidskrachten. Dezen zullen uit alle maatschappelijke klassen betrokken worden. Er zal daarom van alles gedaan worden om meer arbeiderskinderen op de universiteit te krijgen.

VOORAL IN AMSTERDAM *Het Paerl 20-5-70*

Taalonderwijs werpt weinig resultaten af

(Van onze onderwijsredactie)

AMSTERDAM, woensdag — Er zijn basisscholen in Amsterdam, waar het merendeel van de kinderen nauwelijks profijt heeft gehad van het hun gegeven taalonderwijs. Een test, die door een groep psychologen onder 10.000 leerlingen van de basisscholen werd afgenomen, bleek voor de kinderen van een school in de Pijp te moeilijk te zijn. De eenvoudigste opdrachten konden de kinderen niet uitvoeren. De psychologen, die dit onderzoek hebben verricht, wijzen erop, dat het hier achterstanden betreft, die door deze kinderen nooit meer kunnen worden ingehaald.

Het onderzoek van de psychologen, samenwerkend in de Stichting Instrumentarium, was erop gericht na te gaan wat de vaardigheid in begrijpend lezen en vaardigheid in het spellen was. Het werd uitgevoerd door onderwijzers, psychologen, „kabouters“, studenten, een tv-regisseur en andere belangstellenden. Een groot aantal scholen in de Pijp, de Jordaan, de Kinkerbuurt, Osdorp en Amsterdam-Noord werd in het onderzoek betrokken.

Gebleken is, dat vooral de handarbeiderskinderen weinig opsteken van het taalonderwijs. Vergelijkende onderzoeken in onder andere Eindhoven hebben echter aangetoond, dat de situatie in Amsterdam ernstiger is dan in de rest van het land. In de Pijp profiteert 50 procent van de kinderen niet van het taalonderwijs, in de Kinkerbuurt is dat 33 procent, in de Jordaan 8, en in Eindhoven maar 3 procent.

De Stichting Instrumentarium heeft de resultaten van het onderzoek in een bulletin uitgegeven om het Amsterdamse publiek op de bestaande noodsituatie te attenderen. Zij wijst erop, dat elders in het land grote experimenten worden ondernomen om de kinderen uit de handarbeidersgezinnen beter van het onderwijs te laten profiteren, terwijl in Amsterdam op dit punt niets wordt gedaan.

(Men zegt dan: er zijn te veel studenten. Maar in feite zijn er te weinig universiteiten.) Het konkurrensieprinsiepe blijft gehandhaafd. Ieder voor zich moet aan de eisen voldoen en als er slechts een beperkt aantal mensen ergens voor kan slagen, zal iedereen zijn uiterste best doen om maar tot dat groepje te behoren. Zelfs als er samengewerkt wordt in biiv. projektgroepen, blijft er konkurrensie bestaan, nl. tussen de verschillende groepen. Het stel-je-plezier-uit-tot-later-prinsiepe blijft ook bestaan. Je werkt nog steeds voor later, betere sifers, hogere posities, meer geld. Het pas-je-aan-aan-de-normen-prinsiepe of konkformisme blijft ook gehandhaafd, maar niet meer zo openlijk. De scholier doet niet meer van hem geëist wordt, maar wat van hem verwacht wordt. In de moderne opvoedingswetenschap werkt men hard aan de technologie van de leermotivatie. We zien dus dat het onderwijs zal veranderen om het bedrijfsleven de arbeiders te leveren die opgegroeid zijn in de situatie die in de bedrijven heerst.

TOT SLOT

Dat was het dan. Het stuk van Peek. Laten we tot slot nog even de quintessens van het stuk bekijken. Duidelijk is gemaakt hoop ik, dat het onderwijs in dienst stond en staat van de maatschappij. De scholieren worden opgevoed tot burgers die passen in die maatschappij. De veranderingen in het onderwijs die nu aan de gang zijn, zijn niets anders dan de aanpassing van het onderwijs aan de veranderde maatschappij. Iedereen trekke hieruit zijn eigen konklusies. Het is dacht ik wel duidelijk dat de schrijver van het stuk de konklusie trekt dat de scholierenbeweging zich geen zand in de ogen moet laten strooien met de veranderingen die nu doorgevoerd worden. Dit zijn volstrekt geen veranderingen die leiden tot echte democratie, tot zelfbeheer. (vergelijk in dit licht het schoolparlement met de ondernemingsraad in de bedrijven; beide hebben geen beslissingsrecht).

Nu wordt ook de titel van het stuk duidelijk: „De scholierenbeweging: reformisties of revolutionair?“

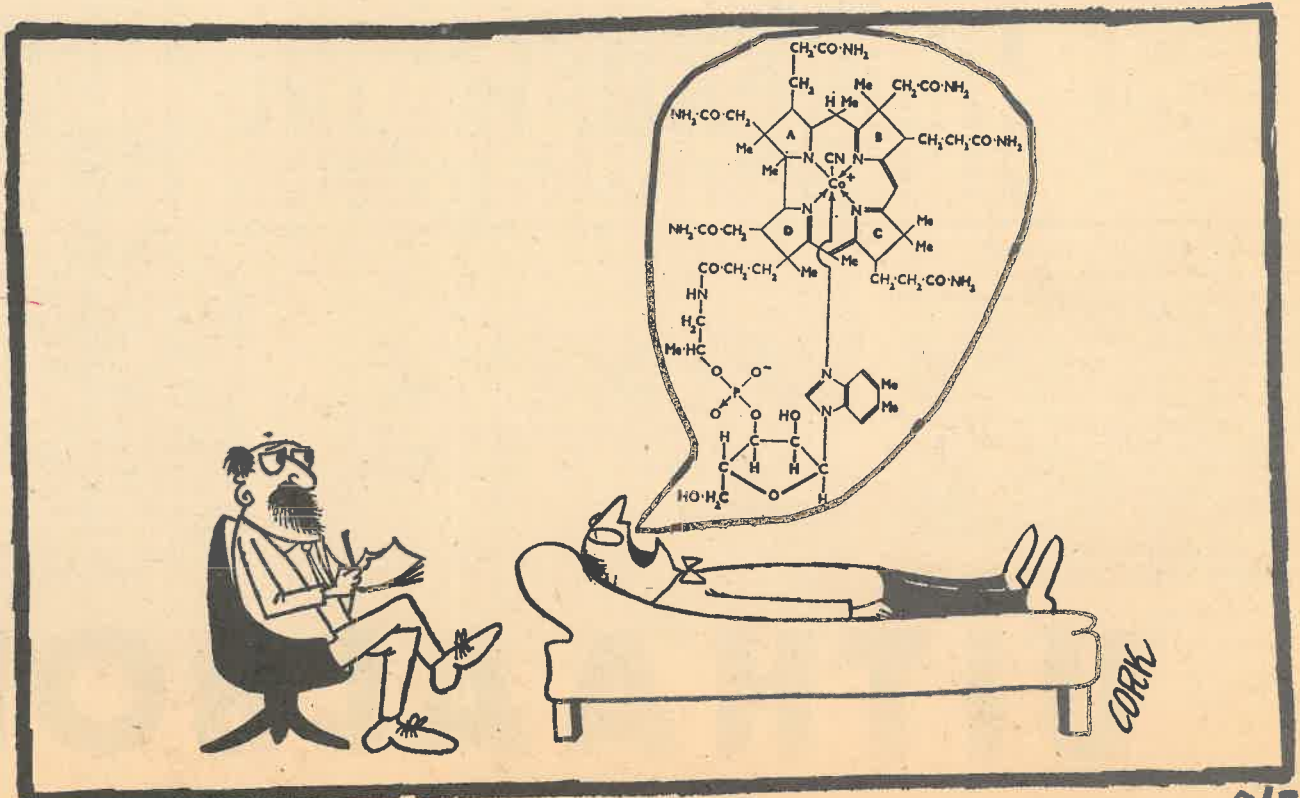
Moet de scholierenbeweging zich neerleggen bij de huidige veranderingen, die het onderwijs in de ogen van velen een stuk nuttiger maken? Of moet de scholierenbeweging doorgaan, ingrijpende veranderingen eisen, met het doel het onderwijs zó te veranderen dat het gericht is op de ontplooiing van alle talenten en kapasiteiten die een kind bezit?

Dit hangt natuurlijk allemaal zeer nauw samen met de kijk die op de maatschappij hebt. Wil je de maatschappij ingrijpend veranderen, dan zul je dat ook met het onderwijs moeten doen. Vind je echter dat de maatschappij zich zal moeten blijven ontwikkelen, zoals hij dat nu doet, dan moet je het onderwijs met die maatschappelijke ontwikkeling mee laten gaan (de huidige gang van zaken). Frank Peek van het Onderwijsfront kiest duidelijk voor het eerste en alles wijst erop dat hij het Onderwijsfront met zich mee krijgt. Hij zeft dat de scholierenstrijd niet meer anti-autoritair moet zijn maar anti-kapitalisties, omdat dit stelsel niet goed is.

En om nu niet te eindigen met: wij hopen d.m.v. dit artikel een wezenlijke bijdrage te hebben geleverd aan de diskussie die gaande is rond de onderwijsvernie . . . bla bla bla, eindigen we maar met dag dag.

Hallo bent u daar nog?

Johan & Bennie
Loogman & Schmand

Wat New Babylon Betreft

door CONSTANT NIEUWENHUIS

Wat is New Babylon?

New Babylon is GEEN ontwerp voor een toekomststad, GEEN utopisch maatschappijbeeld, GEEN kunstwerk van Constant. New Babylon is WEL een program ter bestudering van de condities van een ludieke samenleving, waarover weliswaar vaak gesproken wordt, maar waarvan zelfs de meest elementaire voorstelling ontbreekt.

Deze voorstelling is evenwel onontbeerlijk bij discussies over, en de voorbereiding van een alternatieve maatschappij. Het begrip klassenloze maatschappij is niet toereikend, wanneer men rekening houdt met een automatisering van de produktie.

Socialisatie van de produktiemiddelen is een vanzelfsprekende voorwaarde voor een effectieve automatisering, dus voor een ludieke maatschappij, dus voor New Babylon. Het New Babylon program omvat echter veel meer. Het omvat de studie, niet alleen van de transformatie van de sociale structuur, maar ook en vooral van de transformatie van het leven die hiervan het onmiddellijke gevolg zal zijn.

Pogingen om New Babylon te reduceren tot een van de bovenvermelde esthetische of utopische projecten, dienen als pogingen om de werkzaamheid van dit program te verlammen te worden ontmaskerd en bestreden.

Waaruit bestaat dit program?

De mogelijkheid die wij ondervinden wanneer wij ons een beeld van de ludieke maatschappij trachten te vormen, kan slechts worden bestreden door ons niet te beperken tot één aspect, tot één gespecialiseerd gebied, maar door de grenzen van de zg. disciplines te overschrijden. ALLE artistieke, politieke en wetenschappelijke activiteiten kunnen daarbij een rol spelen.

Belangrijk is echter dat deze activiteiten niet los van elkaar blijven staan, maar in elkaar overvloeien. Architectonische constructie, stedenbouw, ecologie, sociologie, economie, cultuurfilosofie, demografie, ethnologie, topologie, enz. moeten bestudeerd worden in hun onderlinge samenhang, en de resultaten getoetst aan de doeleinden van het program. Aangezien het om een maatschappij van de HOMO LUDENS gaat zijn artistieke middelen van bijzonder belang. Ook het gebruik van deze middelen echter mag niet autonoom zijn maar in relatie met alle andere. Het beeld van New Babylon is, evenmin statisch als de ludieke samenleving dit zal kunnen zijn. Het wordt voortdurend aan nieuwe situaties aangepast en gewijzigd, zodat een flexibel en dynamisch speelmodel ontstaat.

Wat weten wij van de ludieke maatschappij?

De ludieke maatschappij verschilt essentieel van de utilitaristische maatschappij, onder welk begrip zowel de kapitalistische als de socialistische maatschappij kunnen worden samengevat. Door automatisering EN rationalisatie van de produktie houdt de mens op een nuttig wezen te zijn en komt zijn energie vrij om zich te ontwikkelen tot een scheppend wezen. Hij behoeft niet te vragen naar de zin van het leven, noch zich te troosten met een fictief hiernamaals. Hij realiseert zijn leven onmiddellijk in zijn dagelijkse activiteit, die bestaat uit de onophoudelijke creatie en recreatie van de wereld waarin hij leeft.

De ludieke maatschappij is een collectief kunstwerk. De HOMO LUDENS van New Babylon zal zich van de HOMO FABER onderscheiden wat betreft zijn verhouding tot TIJD en tot RUIMTE.

Zijn vrijheid van tijd is een direct gevolg van de verdwijning van de produktie-arbeid. Hij kan vrij beschikken over zijn totale leven, het begrip "vrije tijd" omvat zijn gehele levenstijd. Het ritme van werk en rust, van dag en nacht, maakt plaats voor het ritme van creatieve momenten.

De vrijheid van ruimte is een indirect gevolg hiervan. De sedentaire leefwijze, gelijktijdig met en onder invloed van de produktie-arbeid ontstaan (in het nieuwstenen tijdperk), maakt plaats voor de continue verplaatsing over de aardbodem. Met het verdwijnen van de arbeid, verdwijnt ook de noodzaak om te wonen, om een vaste verblijfplaats te hebben. De ludieke maatschappij is een collectieve leefruimte op wereldschaal waarin de mensen zich vrijelijk bewegen en die zij onophoudelijk veranderen, in overeenstemming met hun veranderende inzichten en behoeften.

overgenomen uit de discussiemap van een kongres over anti-autoritaire oppositie

maken en we zullen daarmee doorgaan," aldus Gretsjo.

„Het wordt hoog tijd dat de Amerikaanse agressors begrijpen dat de tijden voorbij zijn waarin aanvallen en inbreuken op de onafhankelijkheid van andere volken ongestraft konden blijven," zo zei de minister. Na een lange uiteenzetting over de Tweede Wereldoorlog, waarin hij zweeg over de bijdragen van Amerika en Engeland, verklaarde Gretsjo dat nu de Verenigde Staten hun land hebben omgezet in „de belangrijkste oorlogsbasis van het kapitalisme”.

Gretsjo beschuldigde Amerika van

Hij vond dat rechtstreekse verkiezingen het bedrijfsleven zouden overrompelen. „Als trouwens alle mogelijke organen via één man — één stem zouden moeten worden gekozen, kon dat wel eens het einde van de democratie betekenen", zei minister Roolvink.

De heer Van Riel had overigens vertrouwen in de toekomst: „Grosso modo zijn de perspectieven gunstig. Ik denk in de eerste plaats aan het verheugende resultaat van een onder katholieke jongere werknemers gehouden enquête, waar een aanmerkelijk deel dier jeugd duidelijk de voorkeur gaf: in het materiële vlak aan een hoog eigen inkomen, en in het vlak der niet-stoffelijk behoeften aan de TROS en de Telegraaf boven communicatie-organen die relatief veel ruimte besteden aan individuen en stromingen die zich bewust keren tegen de bestaande maatschappelijke orde”.

UITHAALBOLWERK

...nabis Sativa)
 Marihuana is de gedroogde, fijngesneeden en verpulverde hennepplant;
 Hasjies wordt bereid uit de hars van de plant.

Als ik binnen kom en wil gaan zitten vraagt Meyer hoe ik zijn inleiding gevonden heb. Goed zeg ik, er waren slechts enkele dingetjes, die eventueel gezegd hadden kunnen worden. Hij is het daarmee eens en vraagt nog eens duidelijk naar de bedoeling van het interview.

„De lezers informeren over drugs“, zeg ik en dr. Meyer begint over het probleem van informatie geven.

Hij zegt: „Ik houd inleidingen voor ouders en voor de jeugd en het valt me op, dat ik me bij de jeugd heel anders gedraag, dan bij de ouders. Bij de ouders moet je er altijd op letten, dat je tegen enorme emoties aan zit te vechten.

Je zult tenslotte maar ouder zijn in deze tijd. Het is dan ook nodig, dat je jezelf maximaal inleef in hun situatie. Je houdt de informatie meer clean en dan moeten ze zelf maar weten, wat ze er mee doen. Daarnaast moet je rekening houden met bepaalde angsten, aggressies en onzekerheden, die je oproept.

Het voornaamste is dat je de ideeën, de inhoud van een bepaalde groep overbrengt. Ik ga er ook mee mee, dat de jeugd (een rot woord overigens) recht heeft op informatie. Kijk, iedere informatie, die je geeft is natuurlijk nooit zuivere informatie, maar gaat altijd gepaard met reaktievorming. Je kunt nieuwsgierigheid prikkelen en dat kan goed zijn, of niet goed zijn, je kunt dingen wakker maken, die je beter niet kunt wakker maken en je kan ongerustheid scheppen of weg nemen. De kreet, dat de mens recht heeft op informatie is in zijn democratische formulering juist, maar in zijn psychologische formulering dubieus. Bepaalde dingen kun je gewoon beter niet weten. Mensen moeten weten, dat er bepaalde dingen gebeuren, maar iedere informatie heeft een bepaalde propagandakwaliteit.

Als er indianen in Brazilië vermoord worden kan ik dat zeggen, omdat ik het rot vind, maar als grootgrondbezitter kan ik denken; goddank, die grond komt vrij. Dat is dezelfde informatie, maar met een andere inhoud. De vraag is nou, hoe niet moraliserende informatie over druggebruik aankomt. Dat is voor mij altijd nog een probleem. Alles wat je zegt kan tenslotte tegen je gebruikt worden“.

Nadat we hebben vastgesteld dat het voorgaande ook geld voor de zogenaamde waardevrije wetenschappen, waar men tegenwoordig steeds meer aan begint te twifelen. Als zijn vrouw heeft gezegd dat er altijd behoeften zijn en je daarom informatie moet geven, mag ik met alle beperkingen van het informatie geven mijn eerste vraag stellen.

Wie is dr. Meyer en wat doet hij op het ogenblik?

M.: Ik ben zenuwarts verbonden aan de Katholieke Stichting voor Geestelijke Volksgezondheid en geïnteresseerd in een aantal dingen, waaronder het probleem van de drugs in de samenleving. Mijn functie is sociaalpsychiater, een van de subgroepen van de psychiatrie. Ik hou me bezig met de wisselwerking tussen milieu en gestoord gedrag. We gaan er vanuit, dat het psychiatrische gestoord gedrag bepaald wordt door een aantal factoren, waarvan het milieu een heel belangrijke is. Het milieu is bepalend voor reacties van de gestoorde, het kan bepaalde symptomen oproepen of versterken. Wij proberen deze factoren te hanteren en zo te voorkomen dat iemand opgenomen moet worden. Wij onderzoeken het milieu en trachten het te manipuleren. Het milieu is het gezin, de werkgever, de buurt van een toevallig zo gegeven patiënt.

Beschouwt u druggebruikers als patiënten?

M.: Niet direkt als patiënt, eerder als cliënt, al moet je natuurlijk wel in de gaten houden, dat ik psychiater ben. Ik krijg niet de druggebruiker zondermeer, die gewoon zijn drug gebruikt daar verder geen problemen mee heeft. Ik krijg de man die spanningen heeft, dat kan zijn zijn drug, zijn huwelijk, zijn werkgever. De drug is hier echter secundair, de drug primair zie ik niet zo vaak.

Wat wordt er op het ogenblik in Nederland gedaan aan research op het gebied van drugs?

M.: Er wordt verrukkelijk gebeunhaasd. Drugs zijn in, dus iedereen die mee wil doen met de trend, die begint research naar het gebruik van drugs.

Die research is nauwelijks, of eigenlijk helemaal niet gecoördineerd. Het is der werken wat sociologen, maar die werken weer los van psychiaters en los van de justitie, jeugdleiders etc. Vroeg of laat zal dat wel weer gecoördineerd worden

DOKTER MEYER::

„de maatschappij accepteert wel de stomdronken student, maar niet de rustige marihuana-roker“

A. Meyer is zenuwarts, verbonden aan de Katholieke Stichting voor Geestelijke Volksgezondheid in Amsterdam. Op 26 mei jl. was hij de inleider op een ouderavond over drugs. Er waren slechts ongeveer zestig ouders aanwezig en een paar leerlingen. Vanwege het beperkte bereik van zo'n avond — alleen de mensen die toch al geïnteresseerd zijn komen — en de interessante dingen, die dr. Meyer naar voren bracht, besloten we om eens met hem te gaan praten. Dr. Meyer woont in een van de flats bij Sloterplas, waar je luchtverontreiniging en haar bestrijding broederlijk bijeen vindt in de vorm van in felgroen gebedde overvolle parkeerplaatsen. Het is avond, er hangen nevels over de Sloterplas. De geestdodende betonmassa's van de flats verzorgen geen ideale „rook“sfeer, behalve dan voor aan tabak verslaafde neuroticisten. In de kamer waar we zitten te praten hangen enkele schilderijen en exotische beeldhouwwerken. Voor de boekenkast staan twee gemakkelijke stoelen, dr. Meyer biedt mij een sigaret aan uit een pakje, dat hij de rest van de avond niet meer met rust laat. Zijn vrouw haalt koffie en neemt verder aan het gesprek deel. Dr. Meyer praat vlot, niet als een dokter tegen zijn patiënt, maar eerder als iemand die de dingen graag duidelijk zegt.

honderd en het is de vraag, of je daar vier- of vijf ton tegenaan moet gooien? Het aantal mensen, dat een sticky rookt en nooit iemand lastig valt loopt in de duizenden. Moet je daar ook weer enige tonnen tegenaan gooien. Trouwens wie moeten wat gaan onderzoeken en hoe. Voorlopig is dat nog eenmanswerk. Dipsycholoog Cohen heeft daar een aardig begin mee gemaakt. Hij heeft in enkele steden een onderzoek gedaan naar de combinatie van LSD en marihuana, alcohol en marihuana, waar raak je stoned van en waar niet. Maar het gaat hier maar om ongeveer 1000 man en dat is altijd nog vrij beperkt.

Is er al iets bekend over het feit waarom mensen gaan roken?

M.: Nee, niks zinnigs. Net zo min als over de vraag waarom mensen stelen, of naar de hoeren lopen. Er zijn wel theorieën over, maar een echt degelijk onderzoek heb ik nog niet gelezen en verwacht ik de eerste tien jaar ook niet.

Zijn vrouw wijst op het toneelstuk I Need Love, waarin de indruk wordt gewekt dat mensen gaan roken uit ontevredenheid met de bestaande maatschappij.

M.: Dat kun je wel stellen, maar dat is geen onderzoek. Het onbehagen speelt een rol, maar er zijn ook andere oorzaken. De preciese motivatie is nooit bekend. Je weet wel die vent gaat stelen en die vent, maar waarom is nooit helemaal bekend, net zomin als je weet waarom iemand met vakantie naar Spanje gaat.

VLUCHTMIDDEL

Het kapitalistische systeem leidt dat allemaal in goede banen. Verzorgde vakantiereizen bijvoorbeeld. Bestaat datzelfde gevaar voor drugs?

M.: Ik geloof niet, dat het kapitalistische systeem iets te maken heeft met het gebruik van vluchtmiddelen. In de tijd dat er geen sociale voorzieningen waren bijvoorbeeld werd er gezopen. Ook in landen waar het kapitalisme niet heerst zie je vluchtmiddelen.

Vakantie is ook zo'n vluchtmiddel, maar ik heb het idee, dat de meeste mensen daar niet bevredigd van terug komen.

M.: Niemand komt bevredigd terug van een vluchtmiddel. Dan is het per definitie ook geen

ROOKT U ZELF OOK ???

Rookt u zelf marihuana of hasjies?

M.: Nee, maar niet om principiële redenen. Het is net als met een film, waarvan iedereen je vertelt dat je hem moet gaan zien. Het geluid wordt uitvoerig verteld, de kleuren worden verteld en ga zo maar door. Als je dat zo'n tien keer gehoord hebt ga je niet meer naar die film toe, je weet het wel en er is geen enkele emotie meer te verwachten.

Ik heb in '56-'57 met LSD gewerkt en later in verschillende landen vrij veel mensen met marihuana gezien en erover gehoord en gehoord en dan heb je op een gegeven moment ook niet de behoefte van dat moet ik ook meemaken. Het is niet, omdat ik zo squaire ben, dat ik geen marihuana rook, maar ik heb er gewoon geen behoefte aan.

Maar u rookt wel sigaretten en daar hoor je toch ook zo ontzettend veel over.

M.: Ik rook behoorlijk, maar dat is op statistiese gronden. Ik rook vanaf mijn zestiende jaar en als je tien, twaalf jaar gerookt hebt, maakt ophouden geen statisties verschil meer.

Ik kan beter mijn orale wensen bevredigen en doorgaan met roken, dan geprikkeld zijn, dat ik niet mag roken. Ik houd er wel eens mee op, zo'n paar keer per maand een uur of zo en dan begin ik weer.

Hasjies, is dat in enig opzicht gevaarlijk?

M.: Ja, het is gevaarlijk, liever gezegd, er kleven bezwaren aan, hasjies is een hars, die verbrand en waarvan de neerslagen zich op de binnenkant van de longen neerzetten. Iedere sfeer, waar hasjdampen zouden zijn, zou door de arbeidsinspectie zondermeer worden afgekeurd.

Het roken van basj is dan ook ongezonder dan van sigaretten, alleen rook je natuurlijk meer sigaretten, dan sticks. Dit wat betreft de chemische kant. Daarnaast zijn er nog de sociale en psychische kant. In een cultuur, waar hasjies getolereerd wordt, is het roken van de hasj sociaal niet gevaarlijk. Binnen redelijke grenzen dan, zoals bij ons het drinken van één of twee glazen sherry niet gevaarlijk is. In een cultuur echter, waar hasj taboe is kunnen de gevolgen van een rookpartij zeer ernstig zijn: arrestatie, verhoor, strafblad enzovoort. Dat noem ik een gevaar. Of je dat gevaar wilt lopen moet je zelf weten, maar het is er een dat op dit moment in onze cultuur bestaat. Ten derde de psychiese gevolgen. Hasjies heeft tot gevolg een verandering van, kwaliteit van ruimte, tijd, geluid en eigenlijk alle zintuigelijke prikkelingen. Dat betekent, dat als je op een stoel blijft zitten er niet zoveel kan gebeuren, maar als je in het verkeer mengt kan er een heleboel gebeuren.

Afstanden worden verkeerd geschat en voor je het weet lig je onder een auto. Daarbij zijn veel mensen niet zo erg stabiel en er zijn er bij, die door de verandering van de kwaliteit van hun waarneming angstig worden. Als ik gewend ben dat die stoel daar staat en hij staat na het roken dichterbij, dan kan ik dat prettig vinden, of ik kan me een ongeluk schrikken. Bij bepaalde mensen bezorgt hasj dan ook een dreiging, die zij moeizaam kunnen verwerken.

POSITIEF
 Overweegt er volgens u een positieve kant, die van de geestelijke verruiming?

M.: Weet ik niet. Op de eerste plaats is die verruiming zeer tijdelijk, ten tweede wordt er enorm geprojecteerd en ten derde is het een groepsgebeuren, met alle vertekening van dien. De „kunstwerken“, die onder invloed van marihuana gemaakt zijn, onderscheiden zich niet significant van de kunstwerken, die door dezelfde individuen buiten de roes gemaakt zijn. Je kunt zeggen je krijgt een verhoogde creativiteit, maar naar buiten toe kun je het niet bewijzen. Je kunt ook zeggen er gaat een innerlijke werking vanuit, de mensen percipiëren heftiger en hebben, zoals de LSD-apostels graag zeggen, een ander wereldbeeld, er gaat een verdieping vanuit. Ik geloof echter, dat ik straight moet zeggen, dat wanneer iemand niet in de realiteit kan leven, kan hij net zo min leven in een andere realiteit, die hij zelf opbouwt. Hij kan zeggen, dat hij er gelukkig mee is, maar je zit toch te veel in een vluchtreactie om prettig en volwassen te kunnen leven.

Zijn vrouw wijst op de godsdienst, waarbij je diezelfde vluchtreactie aantreft. Meyer is het hiermee eens en noemt als extreme voorbeelden de Pinkstergemeente, de extatische groepen van de West-Indies (Vodoo-groep). Zijn vrouw haakt daarop in door te zeggen, dat we in Nederland vrijheid van godsdienst kennen en wil dit graag uitgebreid zien tot hasjies. Meijer is het weer eens, maar zegt, dat dit de vraag niet was,

SPEED KILLS is de waarschuwing van de strip waaruit bevoetende bladrijde is genomen. Speed — een pepmiddel — is je dood.

en dan treed er weer verzuiling op in een katholieke en een protestantse vereniging.

Zijn vrouw merkt op, dat het Rode Kruis en de alcoholbureaus willen gaan coördineren. Wordt dat een vorm van repressieve tolerantie?

M.: Ik denk het niet, want daar is het gewoon veel te ernstig voor. De moeilijkheid is echter, dat het onderwerp van research moeilijk gripbaar is. Er moeten verschijnselen van de meest uiteenlopende aard worden onderzocht. De echt verslaafden in Amsterdam zijn er maar een paar

vluchtmiddel meer. Je hebt mensen, die dwangmatig lezen. vluchten in hun boeken, vluchten in hun werk. Ze kunnen zeggen ik heb de nobelprijs gewonnen, maar als je ze goed bekijkt zie je dat ze niet bevredigd zijn. Mensen, die vluchten in iets buiten zichzelf houden er altijd een stuk frustratie aan over, ook al zijn ze zich daar misschien niet direkt van bewust. En och, vakantie vieren is voor de mensen, die het als vakantie zien wel aangenaam, maar de man, die zo nodig naar Turkije moet fietsen komt haast altijd op hangende pootjes terug.

DICHTER GERARD LANG:

„JE KUNT ER OOK
JE REET MEE AFVEGEN” [een
literaire
ontmoeting]

Gerard Lang

Verwant met een of andere stroming of is er
nauwelijks sprake van stroming in Nederland.

Nee, stroming houdt beweging in en er is geen
sprake van beweging in Nederland. Het is één vast-
geroeste massa. God, het is vooral mijn
engagement wat daar in doorwerkt en mij
aanzet tot het schrijven van redelijke gedichten.

Ja, jouw engagement heeft ons bijzonder
getroffen, toen we dat lezen dachten we
gelijk, dat kunnen we betrekken op onze eigen
situatie, scholierenleven b.v. Kun jij daar iets
meer over vertellen?

Gerard: nou kijk, op een gegeven moment zat
ik gewoon aan een school te denken waar ik
op gezeten heb, en toen kreeg ik er gewoon de
pest over in. Toen heb ik in een keer dat ding
op papier geknald, het ging er achter elkaar in
en ik werd geremd door die hand pinda's. In
scholierenleven heb ik heel duidelijk een aantal
frustraties uit mijn schooltijd neergezet.

Vertel eens iets over je jeugd?

STONED IN AMSTERDAM

Het wordt donxker in
de Tsaar Peterstraat.
Een kerstboom met te
weinig lichtjes.
De kankerverwekkende
tor verlwijnt in de
nacht.

Ik zit op de stoep met
mijn hoofd van gesponnen
suiker,
en wacht tot de jeuk in
mijn kleine teen voorbij
is.

TAFELMANIEREN.

Er zaten 57 pitjes in
mijn sinasappel.
Ik heb ze allemaal op de
rand van mijn bord gelegd.
Dat is netjes, zeggen ze.

(uit de Stoned-cyclus)

Wij ontmoetten Gerard Lang voor het eerst
tijdens de grote kraakdag in een pand in de
Spuistraat, waar hij bezig was regeltjes op
een papiertje te krabbelen. Terwijl wij door
een raam naar Joris Ivens keken, die zijn
kameraman enige aanwijzingen gaf, begon
Gerard plotseling luidkeels de regeltjes voor
te dragen. Zijn gedragen stem weerkaatste
tegen de kale muren van het gebouw. Aan-
vankelijk waren wij gestoord in ons kijken
naar Ivens, maar al gauw hadden wij in de
gaten, dat wat Gerard aan het voorlezen was
niet zo maar iets was. Wij gingen naar Gerard
toe, en vroegen hem of hij dit allemaal zelf
bedacht had. Hij zei van ja en lachte ver-
legen. Gerard begon te vertellen dat hij
zijn gedichten wel eens ergens geplaatst
wilde hebben, maar dat het tot nu toe niet
gelukt was. Wij zeiden, dat wij medewerkers
waren van een schoolblad en dat wij er wel
wat in zagen om ze te publiceren. Gerard vond
dat helemaal te gek. Hij bood ons iets
lekkers aan en daarna hebben wij nog ge-
zellig een uur met hem zitten kletsen, Gerard
zei zulke interessante dingen dat wij
besloten hem eens literair te ontmoeten.

We weten dat zij ze uit je hoofd geleerd hebt
voor het internationale poëziefestival waar je
binnenkort aan mee doet, maar ja... zonder
Bolwerk bij de hand wordt het toch bijzonder
moeilijk werken. Er zijn namelijk verschillende
invloeden in jouw werk merkbaar. Je treft bij-
voorbeeld heel sterk de sfeer van de openbaring
van Johannes in aan. Vertel daar eens iets
over?

God, ik ben erg gek met de bijbel, weet je wel,
het is gewoon een erg fijn boek en de
openbaring is gewoon de biggest trip ever
made. Die jongen zag het helemaal, hij zat
op een fijniland voor Libanon en die heeft
daar een fijn verhaal geschreven, dat pakte
me helemaal hè, en ik geloof ook dat zijn
stijl me erg beïnvloed heeft. Zeker meer als
alle andere dichters.

We hebben Dylan Thomas in jouw kast zien
staan, heeft hij een duidelijk merkbare
invloed op jouw werk gehad?

Nee, ik vind het een van de fijnste dichters
die er rondgelopen hebben, maar ik heb
nooit enige invloed kunnen bemerken en
dat is erg idioot.
De klankrijkdom van Dylan Thomas is het
helemaal; als je een werk als Under Milkwood
leest trip je er helemaal op weg.

Bij James Joyce is dat ook zo. En die heeft wel
regelmatig invloed op me gehad. De sfeer, die zijn
werk ademt, heeft me zo geraakt, dat ik zelf ook
probeer mijn sfeer over te brengen.

In Nederland heerst een armoedige situatie,
vooral wat dichters betreft. Hoe is dat bij jou?

Zelf heb ik het niet zo rottig omdat ik een
baantje heb, maar ik ken verschillende
broeders in de kunst, zoals mijn naamgenoot
zou zeggen, die het erg lullig hebben. Ze hebben
geen uitgevers en tijdschriften zijn ook niet
alles. Een hele hoop gelazer voor je wat
geplaatst krijgt, nou ja, je kent mijn verhaal
wel. Gezeur op redactievergaderingen en
uitgevers die vriendjes voor laten gaan. En het
is toch een onweerlegbaar feit dat ik een van
de beste dichters van Nederland ben.

Waar leid je dat uit af? We zijn zelf töt de
ontdekking gekomen, dat we een zeer belang-
rijke ontdekking hebben gedaan, maar het is
voor de lezers misschien wel leuk als je dat even
zegt.

Gewoon het feit, dat wij in Nederland
helemaal geen goede dichters hebben en zo'n
kuttig figuur als ik is het dan gelijk helemaal.

Maar waar ligt dat nou aan? Aan de manier
waarop je schrijft, of waaraan? Voel je je

Als zijn moeder ons heeft opengedaan (een
aardige vrouw zegt Gerard, maar soms wat
lastig), roept Gerard vanuit zijn zolderkamer:
„Kom maar boven.” Op de trap komen wij
een langharig met kleedjes gedrapeerd
meisje tegen dat ons in het Engels goedendag
zegt. Later horen wij van Gerard dat zij een
zangeresje is dat al een paar plaatjes heeft
gemaakt. Bovengekomen zien wij Gerard zitten
op zijn bed tegen een wand met politieke
affiches, manipulerend met vloeitjes.
Tegenover het bed staat een boekenkast met
daarin o.m. de bijna complete werken van
Dylan Thomas. Er bovenop staan een waterpijp
en een stukje goed katholieke kitsch. Ergens
in een hoek staat een boomstronk waarop
Gerard af en toe zijn agressies met beitels
uitleeft en waarin zich al vaag de vormen
van een totem beginnen af te tekenen.

Hou je van Indianenverhalen Gerard?

Wat een kolerevraag jongens, kijk, vroeger las
ik veel Indianenverhalen, en als ik ze nu
lees is het een soort herinnering aan mijn
jeugd.

Gerard gaat naar beneden om thee water op te
zetten. Na enkele minuten komt hij weer naar
boven met een pot geurende maté. Gerard schenkt
drie glazen vol doet er rietsuiker in en gaat
op zijn bed liggen waar hij de rest van de
middag niet meer vanaf komt. Wij zijn
intussen op zoek naar een bolwerk om zijn
gedichten bij de hand te hebben. God zegt
Gerard, kennen jullie die dingen nou nog
niet uit je hoofd.

BOUW ZELF DE BETERE JOINT (=grote stick)

1. De vloeitjes. Plaak twee vloeitjes
aan elkaar (in de lengterichting)
en een derde er dwars op.

2. Het snipperen. Nadat er shag
op de vloeitjes is gelegd, kan het
snipperen van de hasj beginnen.

4. Het bouwen van de filter (1).
Om een lucifertje wordt een
strookje karton met een breedte
van 1/2 cm, (b.v. van een pakje
vloeitjes afgescheurd) gedraaid.

5. Het bouwen van de filter (2).
De filter wordt zodanig opgerold,
dat hij bovenin de joint past.

3. Het aanstampen. Nadat de
vloeitjes, als bij een shag, om
de shag zijn gerold en dichtgeplakt
wordt aan de bovenkant met een
lucifertje de shag voorzichtig
enigszins aangestampd.

6. De karakteristieke rookhouding.
Als de filter is ingebracht, is de
joint af. Het roken kan direkt via
de mond geschieden, maar meer
ervaren rokers nemen hem liever
tussen pink en wijsvinger en
trekken tussen hun duimen door
de rook naar binnen. Deze manier
van roken vereist echter enige
oefening, maar biedt zeer vele
voordelen.

Ik ben katholiek opgevoed, ik heb op een
broederschool gezeten. Dat was nogal rot, want
thuis waren ze zo streng niet. Mijn ouders
zijn aardige mensen, je kent ze, God wat moet
ik er nog meer over zeggen, jullie zijn zelf
ook katholiek opgevoed, dus je kent de
ellende, kerkie in, kerkie uit.

In jouw gedichten komen veel rare wezens
opdraven, gestreepte leeuw, een vliegend
operakoort, en in je nieuwe gedichten komt
o.a. een kankerverwekkende tor voor.

Als ik een voorwerp in mijn gedachten heb
dan associeer ik dat meteen met een bepaald
wezen b.v. die kankerverwekkende tor,
iedereen kan zien dat ik daar een auto mee
bedoel die zo wegzoekt in de nacht en een
grote smerige walm achterlaat, je kent
dat wel, je stinkt weg op het moment.

Je komt zelf vaak voor in je gedichten, Gerard?

Ik schrijf over dingen die ik redelijk ken, en
ik dacht mezelf redelijk te kennen, en
daarom schrijf ik er maar over. Wat moet je
anders doen in dit rare land.

Ben jij een dichter die we op de kring kunnen
ontmoeten, of voel je je meer een under-
grounddichter?

Ach, ik ben niet eens lid van de kring, daar ben
ik nog niet kunstenaar genoeg voor, geloof ik.
God, vogels als Mulisch hebben het daar
helemaal in handen. Niet dat ik wat tegen
Mulisch heb, maar hij is ook al een gesettelde
klootzak. En wat moet ik nou op de kring,
een kunstenaar is ook gewoon een vak man.
Dan kan je net zo goed een kring oprichten voor
stratenmakers, aardige mensen overigens,
stratenmakers, net zoals kunstenaars. Ik voel me
eigenlijk meer aangetrokken tot de subcultuur.

Ben jij iemand die harde akties combineert
met subcultuur?

Dat is wel zo. Subcultuur is, zoals laatst terecht
in Student stond, een achterland. Het is voor mij
echter geen vluchtmiddel maar een way of live,
weet je wel. Mijn gedichten zijn daar een onder-
deel van.

Je hebt eens gezegd, ik schrijf mijn gedichten
niet als ik stoned ben, maar het heeft er wel
invloed op, terwijl stoned zijn maar een
tijdelijke situatie is.

Ja maar het speelt wel door zoals je bijvoor-
beeld duidelijk ziet in stoned in Amsterdam
en ook scholierenleven. Maar ik ga niet roken
om lekkerder te kunnen schrijven maar
eerder andersom. Ik reageer me af in mijn
werk om daarna ontspannen te kunnen roken.
Je hebt behoefte aan contact hè, in je gedichten
probeer je een zeker isolement te doorbreken.
Ja, ik voel me geïsoleerd... maar god zo
geïsoleerd nou ook weer niet. Ik voel me op
het ogenblik best lekker.

Heeft Vinkenoog invloed op je werk, die
rookt ook?

Ik vind Simon een leuke jongen hoor, maar
als dichter heeft hij niet zoveel te betekenen,
hoewel hij leuke dingen geschreven heeft. Zijn
way of live spreekt me wel erg aan.

Jouw gedichten kun je schrijven op de
schreeuwende emotionele wijze van een Johnny
de Selfkicker

Gerard: Johnny the Selfkicker vind ik een
beetje een shitfiguur en ik vind het lullig
dat jullie me daarmee vergelijkt. Je kan mijn
gedichten ook langzaam voorlezen zoals Ton
wel eens doet. Je kan er van alles mee doen, je
kan er ook je reet mee afvegen.

Wim Dekema
Ton van der Koppel